

הישיבה החמש-עשרה של הכנסת העשירית

יום שלישי, ו' בחשוון התשמ"ב (3 בנובמבר 1981)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הונחו על שולחן הכנסת: דין וחשבון שלושים ואחת – מטעם משרד האוצר – נציבות שירות המדינה, ט"ו בניסן התש"ס – כ"ה באדר ב' התשמ"א (1 באפריל 1980 – במס' 1981).

היו"ר מ' סבירור: אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. הודעה למזכיר הכנסת. מזכיר הכנסת נ' לורן: ברשות יושב ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי היום

ב. חילופי גברי בוועדות הכנסת

חברי הכנסת אליעזר קולס ויצחק וייגר בנושא: "הקמת קרן סיוע למסחר, למלאכה ולתעשייה ועירה". ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה להעביר את הדיון בהצעה הנ"ל לוועדת הכספים.

היו"ר מ' סבירור: רשות להודעה. ליושב ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת איתן לבני.

ג. בישיבת הכנסת מיום י"ב באב התשמ"א, 12 באוגוסט 1981, הוחלט להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעות לסדר-היום: 1. "הנהגת שעון קיץ" – הצעת חברי הכנסת שושנה ארבל-אלמחלני ומרדכי ורשובסקי; 2. "חיוב כעלי שטחים חקלאיים בהוצאות סלילת כבישים, מדרכות, תיעול וכו'" – הצעת חברי הכנסת אליעזר קולס ויצחק וייגר. ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה להעביר את ההצעות הנ"ל לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

איתן לבני (יו"ר ועדת הכנסת): אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הנני מבקש את אישורה של הכנסת לחילופי גברי בוועדה מטעם סיעת הליכוד: בוועדה לענייני ביקורת המדינה, במקום חבר הכנסת עקיבא נוף ייכנס חבר הכנסת אמל נסראלדין.

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד למסור לכנסת את ההודעות דלהלן:

ד. בישיבת הכנסת מיום י"ז באב התשמ"א, 17 באוגוסט 1981, הוחלט להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעות לסדר-היום של חברי הכנסת אורה נמיר, מאיר כהן, גאולה כהן ואמנון רובינשטיין בנושא: "תאונות דרכים". ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה להעביר את הדיון בהצעות הנ"ל לוועדת הכלכלה.

א. בישיבת הכנסת מיום ג' באב התשמ"א, 3 באוגוסט 1981 הוחלט, בהתאם לסעיף 17(א) לתקנון הכנסת, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון: 1. בחוק בינוי ופינוי של אזורי שיקום (תיקון), התשמ"א – 1981. ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה להעביר את החוק הנ"ל לדיון בוועדת הכלכלה; 2. בחוק השימוש בהפינוזה, התשמ"א – 1981. ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה להעביר את החוק הנ"ל לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר מ' סבירור: תודה ליושב ראש ועדת הכנסת. אני מניח שיש הסכמה, וההודעה אושרה כמקובל בכנסת.

ב. בישיבת הכנסת מיום י" באב התשמ"א, 10 באוגוסט 1981 הוחלט, בהתאם לסעיף 95 לתקנון הכנסת, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של

ג. הודעת הממשלה על המצב המדיני

1. דיון (המשך)

אובדן דרך. כיוון ש"לא" איננה מדיניות, והעובדה היא שאנחנו מתחילים או עולים מחדש על דרך של אמירת "לא", הרי שאנחנו מאבדים את היכולת שלנו להצביע על דרך קונסטרוקטיבית להמשכת המומנטום של השלום באזור.

הצגתה של התוכנית הסעודית, רק במחנותה הרשמית, כפי שהיא מסורסמת, איננה הצגה כוללת של המצב החדש שאליו אנחנו נקלעים. 8.5 מיליארד דולר הם רק קצה קרחון של השתעבדות אמריקנית כוללת למערכת כלכלית, שלפי אומדנים שונים תגיע בהיקפה, עד סוף שנות ה-80, לכ-50 מיליארד דולר. ואם נוסיף לכך את האינפרה-סטרוקטורה

היו"ר מ' סבירור: אנו עוברים להמשך הדיון על הודעת הממשלה על המצב המדיני. רשות הדיבור לחבר הכנסת דב כ"ממאי, ואחריו – לחבר הכנסת ויקטור שפוטוב.

דב כ"ממאי (המערך): אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, האנחנו בתשומת-לב רבה לנאמנו של ראש הממשלה אתמול, ואיני יכול לכתד: גם בדאגה רבה. הרגשתי גם את הדאגה של ראש הממשלה בהצגתו ובתיאורו את מצבה המדיני הנוכחי של מדינת ישראל. לא אכחד כי הרגשתי גם, אולי במידה מסוימת, בנימה של

הצגתה של המדיניות הישראלית: שאנחנו חייבים להיות מסוגלים לתת גם תשובות קונסטרוקטיביות: שאומנם נכון הדבר שכל עוד סעודיה איננה מזכירה בפירוש את מדינת ישראל אנחנו לא נקבל שום הצעה למשא-ומתן, אבל אם יהיה כתוב — ואת זה אפשר לומר — שסעודיה מכירה בזכותה של מדינת ישראל להתקיים כמדינה ריבונית במזרח התיכון, יש מקום להיכנס עמה למשא-ומתן על כל נושא, כפי שנכנסנו למשא-ומתן עם מצרים.

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת דב בן-מאיר, להודעה זאת שתצא מהכנסת מצפה משהו מעבר לים, שיש משהו חיובי בתוכנית הסעודית.

דב בן-מאיר (המערך):

לא אמרתי שיש משהו חיובי: אמרתי שאם יהיה משהו חיובי, זאת האבחנה הדקה. אני מקבל את העניין שאם אין מוכירים בהצעה זו את מדינת ישראל, היא אינה מכונה למדינת ישראל. אבל אנחנו צריכים לומר גם מה יקרה אם כן יכירו בנו. איננו יכולים רק לענות "לא".

ברוך זו אני מקווה שראש הממשלה ימצא את הדרך שלא להיכנס למדיניות, או לעמדות של תשובות שליליות אלא של תשובות חיוביות, המתונות בהמשך ובקידום תהליך השלום באזור.

היו"ר מ' סבירי:

תודה לחבר הכנסת דב בן-מאיר, רשות הדיבור לחבר הכנסת ויקטור שם-טוב, ואחריו, אחרון — לחבר הכנסת פנחס גולדשטיין.

ויקטור שם-טוב (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נאומי של ראש הממשלה גרם לי אכזבה מסוימת. ממה שהיה בו, ובמיוחד ממה שלא היה בו. בסוגיה אחת אני מסכים בצעם עם ראש הממשלה. אינני סבור שיש צורך בוועידת פסגה כדי לאשר מחדש את הסכמי קמפ-דייוויד וחווה השלום עם מצרים. אשורו כזה לא יועיל, ומבחינה מסוימת הוא עלול אף להזיק. הנוספת החתימות של הנשיא מובקב ושל הנשיא דיינר להסכמים, החתומים כבר, תותיח בעינינו את כל הסוכנים וכל הסכנות שקיבלנו באופן מורע עם חתימתנו על הסכמי קמפ-דייוויד וחווה השלום עם מצרים.

ראש הממשלה לא הקדיש, לצערי, בנאום הפתיחה שלו תשומת-לב מספקת לעסקת הנשק הכפולה עם סעודיה, שהעסיקה אותנו במשך חודשים. הכנסת אינה פטורה מלומר את דבריה בנושא זה. אשורו עסקת הנשק האמריקנית-הסעודית מחייב את ישראל לשורת מסקנות, לטווח הקצר ולטווח הארוך, במישור הצבאי ובמישור המדיני.

מסתבר יותר ויותר, חברי הכנסת, שעסקת ה"איווקס" איננה אלא קצה הקרחון של מבנה אסטרטגי שאמריקה בונה במזרח התיכון. גם אם יש הגומה במאמר שפורסם שלוש ב"ווישניגטון פוסט" על המערך האסטרטגי הצבאי הגדול שהאמריקנים מעוניינים לבנות בסעודיה מול הסובייטים, גם אם מדובר היום במשאלות אמריקניות שהסעודים טרם הסכימו להן, הרי דבר אחד ברור: באותה מידה שהעומת הבין-ממשלתי בעולם ובאזורנו גובר, עולה בעיני ווישניגטון המשקל האסטרטגי של העולם הערבי ככלל ושל סעודיה בפרט לעומת משקלה האסטרטגי של ישראל. ולא יעורר בעניין זה הצהרות על נכונותה של ישראל להתנדב להיות חוד החנית נגד הסובייטים במזרח התיכון. בעיני ווישניגטון הסעודים הם חוד חנית חשוב יותר, מכאן המסקנה, שהאינטרס הלאומי של ישראל איננו הגברת המלחמה הקרה בין שתי המעצמות.

שארצות-הברית תשקיע בערב הסעודית, לרבות הפיתוח הכלכלי שיבוא בעקבותיה, הסכום הזה הוא כפול בהיקפו.

אין שום ספק בדבר, וזאת דעתם של רבים בארצות-הברית, שזה כלל לא רעיון סעודי לקנות את האזרחים הללו, אלא רעיון אמריקני דווקא. אשר נועד לפתור, באמצעות הרכישה הזאת ורכישות דומות וגדולות בעתיד, בעיות כלכליות ובעיות פיתוח של הצבא האמריקני, שנוכח הקיצוצים של המשטר הזה חושש להמשיך הפיתוח שלו. אם כך הדבר, הרי המצב חמור פי כמה וכמה. ואם נעקוב או נסכם לעצמנו אילו נזירות נחלוז למאבק בסנט, גם אנטי-יהודיות, גם אנטי-ישראליות, גם ניצול דעת הקהל, גם גיוס איגודים מקצועיים, בעלי מפעלים וספקי-משנה — ואל נשכח שיש 7 מיליוני מוכסלים בארצות-הברית, ובמודעות שפורסמו, כמובן כספס סעודי או סטרו-דולרי, הוכלט עד כמה העסקה הזאת חשובה לארצות-הברית — נבין שאנחנו עומדים למעשה בפני שינוי כיוון, לא של אדם אחד, לא של אדמיניסטרציה אחת, אלא שינוי כיוון כולל שלא הוכנו לקראתו כראוי, שלא דיווח לנו כראוי על חומרתו, ושכמקומו הוצגו לנו הישגים מדומים, כמו שיתוף-פעולה אסטרטגי.

אני חושב שזאת היתה טעות, ויש לומר לעם את הדברים בצורה הרבה יותר ברורה, הרבה יותר חמורה. שכן סעיפי ההצעה הסעודית, שאותה קרא ראש הממשלה מעל דוכן זה, אינם כלל ההצעה סעודית, יש רגליים לדבר שזאת ההצעה אמריקנית, והחזיון הפתאומי של ראשי מדינות אירופיות אחרי סעודיה, והכנויות שלהם, לאחר שהם דחו את רעיון קמפ-דייוויד ופתחו ביוזמה משלהם, להשתתף לפתע פתאום בכוח הרב-לאומי בסני — צריכים לעורר חשד שמא אנו נמצאים היום כעיצומו של "תרגיל" אסטרטגי ארוך-טווח, שנועד לגזול מישראל את ההישגים המעטים שהיא השיגה במלחמת ששת הימים.

ובכן אין פלא בדבר, שראש הממשלה פונה לסיעת המערך, שנצא במלחמות משותפות, שנפתח בהסברה משותפת, יש רק להצטרע על כך שהוא פונה אלינו רק היום. יש להצטרע על כך שכל עוד חשבה הממשלה שהיא תשיג הישגים משמעותיים במדיניות החוץ, לרבות הכשלת העסקה, לעגו למערך, לעגו לעמדותיו. האופציה היירדנית היתה למשל ולשנייה במערכת הבחירות האחרונה.

אני רוצה לומר עוד דבר. במשך השנים טענו נגד הצגת מדיניותה של מדינת ישראל כפי שהוצגה עליידי ממשלה הליכוד. אמרנו שאנחנו מאבדים עליידי כך את דעת-הקהל האמריקנית. הממשלה ולולה בדעת-הקהל האמריקנית. אך זאת דעת-הקהל שהופעלה עכשיו, כדי להכניע את הסנטורים הסרבנים המעטים, והם שהכריעו בעד העסקה עם סעודיה. אמרנו שמעשים הפגנתיים, כמו יישוב הבתיים בקסבה של חברון, כמו האיום בהעברת הלשכה של ראש הממשלה למזרח ירושלים ומעשים דומים — שאומנם סיפקו אולי את האגו הלאומי של מישור — לא יתרמו שום דבר לקידום של האינטרסים האמיתיים של מדינת ישראל. ואכן הם גרמו לנו נזק חמור, כך למשל, משאלי דעת-הקהל בארצות-הברית לגבי השאלה מי חתור יותר לשלום, ישראל או מצרים, בשנה-שנתיים האחרונות, מצביעים על ישראל כמי שקיבלה את הציונים הגרועים יותר: כאשר במשך שנים הוצגנו כמדינה שותרת שלום, שמנהיגיה מחכים רק שיבואו הערבים לשבת אתנו ומייד נכרות עמם ברית שלום, והם, הערבים, היו הסרבנים — היום התהפכו היצירות.

משום כך אני קורא לראש הממשלה לא רק לקרוא לנו לעזרה בעת צרה, אלא להודות בכך שדרוש שינוי-כיוון בצורת

הנסיך פהד חייב לזרז את התהליך המדיני. יש לעשות כל מאמץ כדי שייחתם הסכם האוטונומיה, ואם הוא ייחתם לפני הנסיגה — מה טוב. על ממשלת ישראל ועל ממשלת מצרים להגמיש עמדותיהן בנושא זה. יש להקפיד הקמת התנהלויות חדשות ולאפשר מתן תנופה מחודשת לדינמיקה של השלום.

חברי הכנסת, גישתה של ארצות-הברית לתוכנית הסעודית היא סימפטומטית. ארצות-הברית אומרת לנו למעשה, שאם תהליך קמפ-דייוויד יוביל בסופו של דבר למבוי סתום — ולצער הוא יוביל למבוי סתום — אם מדיניות הממשלה היא לספח את הגדה המערבית ורצועת עזה, הרי שהאמריקנים יחפשו דרכים חדשות לקידום התהליך המדיני והם יציגו זאת לא כניגוד להסכמי קמפ-דייוויד אלא כהמשך להסכמים אלה. אל נשכח שארצות-הברית, בהסכמת שני הצדדים החתומים על ההסכם, היא המפרש המוסמך של הסכמי קמפ-דייוויד.

גם לאחר שמצרים וישראל יגיעו להסכם בעניין האוטונומיה — ואני בטוח שניתן להגיע להסכם כזה — תישאר עדיין הבעיה הגדולה כיצד להביא את ירדן ואת הפלשתינאים לכיצוע הסכם זה. לא תהיה לישראל כל ברירה, ובמקרים או במאחר היא תצטרך לשבת ליד שולחן הדיונים עם נציגי ירדן ועם נציגי של כל גורם פלשתינאי שיכיר במדינת ישראל ולא יעסוק בטרור — ואם אש"ף יכיר במדינת ישראל ולא יעסוק בטרור, הוא פרטנר למשא-ומתן — ואז כל צד יבוא לשולחן הדיונים עם עמדות פתוחה משלו, המשא-ומתן יתחיל ללא תנאים מקודמים וריגור — כך אני מאמין — בהסכם היסטורי שיביא שלום, שלום אמתי, שלום יציב בין ישראל, ירדן והעם הפלשתינאי.

הי"ר מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת ויקטור שש-טוב, רשות הדיבור לאחרון המשתתפים, חבר הכנסת פנחס גולדשטיין.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאחרון הדוברים בדיון המדיני המקיף שניהלה הכנסת אתמול והיום, וכמי שישב והקשיב לרוב דברי הנאמים, יכולתי להתפעלם עם רבים וטובים מחברי הבית, אולם, החלטתי להתייחס בדברי לשתי נקודות עיקריות בלבד: האחת, העסקה הנקראת "עסקת האיווקס", הכוללת מלבד מטוסי ביון גם מטוסי חקירה, ציוד-עזר מתוחכם ועוד; והשנייה, התוכנית המחקרית "תוכנית השלום הסעודית", שאביה-מולידה הוא נסיך הכתר הסעודי, האמיר פהד.

אין כל ספק כי מכירת מטוסי ה"איווקס" לסעודיה יש בה משום חמרת מצבה הביטחוני של מדינת ישראל. אולם, יש להתבונן בעזרה ריאליסטית בבעיה שנוצרה עקב המכירה. אומר מייד, כי עם כל הצער והכאב שיש בלבי בעקבות החלטתו של הסנט האמריקני, יש לראות בה, בחלטתו זו, בחינה של מצב הצופן בחו"ב גם יתרונות לגבי העתיד הקרוב והנראה לעין. החלטה שונה מזו שנתקבלה בסנט היתה גורמת תוצאות חמורות ביותר למדינת ישראל ביחסיה עם הממשל ובעיקר עם הנשיא.

להערכת, לא עמדה כאן כלל בעיה של מכירת נשק לסעודים, אלא החלטה של הנשיא רייגן, ונשיא חזק וגאה וידיד לישראל, למכור נשק לסעודים ובכל תנאי, בין עלייד אישור העסקה במלאת הסנט ובין עלייד מכירת הנשק במסגרת "פרצה", הקיימת, בחוקה האמריקנית והמאפשרת לנשיא למכור נשק ללא אישור הסנט. כל מה שהיה נאמר ונכתב לאחר קבלת החלטה חיובית מבחינת ישראל ושלילית מבחינת הנשיא האמריקני, היה גורם למצב קשה ובלתי-נסבל בינינו לבין ארצות-הברית.

ישראל אינה שייכת לאותם גורמים בעולם המעוניינים בליכון העימות הבין-גושי, אלא היא מעוניינת בהגברת ההכנה בין שתי המעצמות ובחזרה למדיניות הרטנט. לדעתי, גם ממשל רייגן יחפש, בסופו של דבר, הכנה עם הסובייטים, והוא יעשה זאת מעמדות של כוח.

מוזר הדבר שממשלת ישראל ממשיכה לצדד בהצעה על שיתוף פעולה אסטרטגי במישור הגלובלי עם ארצות-הברית, כאשר ברור שארצות-הברית מעוניינת בשיתוף צבאי-אסטרטגי עם סעודיה על חשבון כיטחונה של ישראל. השאלה שאנו חייבים לשאול היום את הממשלה — ובנאומי של ראש הממשלה, לצער, לא היתה אתמול חשובה על כך — היא: מה היא מדיניות הממשלה לאחר אישור עסקת הנשק בסנט? מה הם הצעדים שישראל תנקוט כדי למנוע, במידת האפשר, את הסכנת הצבאית, המדינית והכלכלית שעסקת נשק זו מביאה לישראל? הממשלה מפגינה בנושא זה מבוכה, תסכול ואובדן-עצות. שר אחד, השר צפורי, סגן שר הביטחון לשעבר, ביקש שלא להיכנס למירוץ חימוש חדש, כי הרי לא נוכל לעמוד במירוץ זה מול העוצמה הפיננסית הערבית — זה נכון. קבוצת שרים אחת המליצה שלא למהר להתפייס עם הממשל ולהמתין שהוא יפנה לישראל — מין הכרות "ברוגז". קבוצת שרים שלישית דוחה את הצעת ה"ברוגז" וממליצה ככל הנראה להתחיל בצעדי התפייסות, עדיין מצמינים אנו שראש הממשלה יודיע לכנסת מה הם הצעדים ומה יהיו התשובות של הממשלה על הבעיות החמורות שצצה עסקת הנשק הסעודית. התגובה היחידה של הממשלה ממקורת בינתיים בהתנגדות לתוכנית כת שמונה הסעיפים של הנסיך פהד.

חבר הכנסת, אנו דוחים תוכנית זו מכול וכול, אך כרוזני להסתייג מהאווירה שמנסים ליצור בנושא זה. יש הגומה בפניקה האוחזת בנו בגלל התוכנית הסעודית. העולם כולו, גם האמריקנים, גם מדינות אירופה, גם הסעודים עצמם, יודעים שלא תהיה ממשלה בישראל שחקבל תוכנית כזאת. זאת ועוד: יהיה זה משגה, לדעתי, אם נמשיך להתעלם מאותו רמז, אומנם מעורפל מאוד, שיש בתוכנית זו, המצביע על התחלה של נכונות אצל הסעודים להגיע לשלום עם ישראל. עובדה היא שבגלל רמז מעורפל זה דוחה כל חזית הסירוב, עד היום לפחות, את תוכנית הנסיך פהד. אין להתעלם מנקודת חיוב זו בתוכנית הסעודית —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אין נראה הרמז?

ויקטור שש-טוב (המערך):

— — אלא, תוך הדגשתה, יש ללחוץ את הסעודים אל הקיר ולתבוע מהם להשיב ברווח, האם הם מוכנים לשלום עם ישראל או לאו.

אין די, חברי הכנסת, בזה שאנו כאופוזיציה והממשלה כשלטון נסביר את התנגדותנו לתוכנית הסעודית. הבעיה המרכזית איננה מה אנחנו מסבירים אלא מה אנחנו עושים לבלימת התוכנית הזאת. הממשלה מכריזה וחוזרת ומכריזה על כוונתה לספח את הגדה ורצועת עזה על מיליון ורבע תושביה. היא חוזרת ומפרסמת תוכניות על 100,000 מתנחלים חדשים ביהודה ובשומרון, לנגד עינינו מתארגנן פלישה לימית, לאותם מקומות ממש שמם הממשלה עצמה מפנה מתיישבים. פלישה זו מתבצעת עלידי הפרות חוק, יוצרת אווירה של אנרכיה ומכשירה קרקע וריכוז כוחות להתנגדות לנסיגה בכוא ומנה. חולשתה של הממשלה בנושא זה מתפרשת כהסכמה. את המעשים האלה של הממשלה לא תוכל להסביר בחזק-לארץ שום משלחת פרלמנטרית משותפת לאופוזיציה ולקואליציה. מי שרוצה למנוע תמיכה בין-לאומית בתוכנית

מדיניות פרו־אמריקנית זו, לסטות ממנה אפילו כמעט ולקיים מדיניות בעלת גוון פרו־מערבי? ארצות־הברית נוהגת מידה של איפה ואיפה כלפי בעלות־בריתה. אין היא פועלת בידים נקיות כאשר היא גורמת לפיחות במעמדה הצבאי והפוליטי של מדינת ישראל.

הערכה מחודש זו אינה צריכה לפגוע בבידודו העמוקה לארצות־הברית של אמריקה, לחושביה, לממשלתה ולנשיאה. אבל היא חייבת לקרוע למדינת ישראל צוהר כלפי מדינות מערביות אחרות.

כפי שאמרתי בראשית דברי, אי־קבלתה של התוכנית למכירת נשק לסעודיה היה גורם עימות בינינו לבין נשיא ארצות־הברית, וממשל הנשיא רייגן היה דואג "לפגוע" במדינת ישראל — אולי המלה "לפגוע" חריפה מדי, אך אין ספק שמישהו מעבר לאוקיינוס היה דואג "להסדיר אתנו את החשבון".

אני מציע לממשלת ישראל להימנע מקבלת פיצוי מארצות־הברית, לפחות בתקופה זו. אין זה הזמן והמקום לקבלת פיצויים. טוב שתהיה קיימת בארצות־הברית תחושה כי הופר האיוון וכי מדינת ישראל נפגעה פגיעה חמורה, וזאת נוכח התוכנית של האמרי פהר המתקמת כימים אלה. אנו חייבים היום להתחיל במדיניות אגרסיבית, "חסרת פשרות, מדיניות אשר תכלית ותוציג לדעת הקהל בארצות־הברית כי ירידה ואוהיבה של מדינת ישראל עלולים לחנוק אותה מרוב ידידות ואהבה.

תוכנית פהר היא תוכנית שעודית לחיסולה של מדינת ישראל. תוכנית זו, המדברת בין השאר על נסיגה לקווי 1967, על חיסול ההתנחלויות, על ריבונות ערבית בירושלים ועל הקמת מדינה פלשתינאית, היא שיטה מתוחכמת ורציונלית לחיסולה המוחלט של מדינת ישראל. משוכנע אני כי רוב חברי הכנסת דוחים כשתי ידיהם הצעה זו. אולם הנשיא רייגן, ישירות ובאמצעות מזכיר המדינה מר הייג, שגם לגבי ידירותו אין לי ספקות, מודיעים שארצות־הברית מסתייגת מהתוכנית אולם אינה דוחה אותה.

יש להבהיר חד־משמעית לממשל בארצות־הברית, כי אין אנו יכולים לעמוד בתוכנית זו ואנו דוחים אותה על הסף. יש להבהיר לדעת הקהל בארצות־הברית, כי אין לרדנו הבדל באיזו תוכנית רוצים לחסל את מדינת ישראל, בשיטת השלילה או בשיטת החיוב. לשתייה תוצאה זהה.

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, צריך הכית כולו להתאחד ולהתלכד בדחיית "תוכניתו" של הנסיך פהר, ואיני יודע אם התאחדות זו והתלכדות זו אינן צריכות לעורר בקרב סיעת האופוזיציה הגדולה את המחשבה כי לאור המצב החדש שנוצר — ונוצר מצב חדש — יש לקיים ליכוד בעם ישראל. ממשלה זו היא ממשלה חזקה, וכל הסימנים מראים שהיא תסיים את חקופתה במועד. לכן אין הצעתי זו מוצעת מחוך חולשה. אולם יש שעות שאופוזיציה וקואליציה צריכות לעשות יד אחת לא רק בהצבעה אלא גם בקבלת אחריות, וזו לדעתי אחת מהשעות האלה, ותהא זו שעתן היפה ביותר.

היור' מ' סכידור:

תודה לחבר הכנסת פנחס גולדשטיין.

2. תשובת ראש הממשלה

היור' מ' סכידור:

אני מזמין את ראש הממשלה להשיב.

ראש הממשלה מ' בגין:

אדוני היושב־ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, אני מבקש בראשית דבר להודות לחבר הכנסת פרס על הסכמתו, כפי שאני מוית, בשם המערך או רובו, להצבעתי לשגר משלחת משותפת לקואליציה ולאופוזיציה, לארצות־הברית ולארצות

אין לי ויכוח עם כל אלה הגורסים שמכירת מטוסי ביון מתחכמים ומטוסי חקיפה משוכללים למדינה הנמצאת במצב צבאי ופוליטי כפי שנמצאת סעודיה ביחס למדינת ישראל, למדינה המסייעת בכל הדרכים והאמצעים לארגוני המרצחים, למדינה הגורסת ג'יהאד ואיננה מתונה כפי שמנסה לתארה שר החוץ מר הייג, למדינה אשר לא הוזכרה כלל בתווה השלום כפרטנר למשא־ומתן — יוצרת מצב צבאי חדש בזירת המזרח התיכון, אך זה מצב שצה"ל וחיל האוויר שלו יוכלו להתמודד איתו.

כל הסימנים מעידים על כך שמדינת ישראל ושריה, ובעיקר ראש הממשלה והשרים שרון, שמיר ובורג, וכל הגורמים הפוליטיים האחרים, עשו כל מאמץ, בין באורח ישיר ובין באורח עקיף, עשו כול שביכולתם כדי לשכנע ולהביא לידיעת חברי הסנט מחד גיסא ודעת־הקהל האמריקנית מאידך גיסא את הבעיות הקשות שייגרמו למדינת ישראל מאספקת הציוס הכלול בעסקת "האיווקס", וכל זאת בהליכה על חבל דק, תוך אי־התערבות בענייניה הפנימיים של ארצות־הברית. חייבים אנו להיות ערים לכך שסעודיה, עם כמויות הנפט האדירות שלה, עם סכומי העתק של הפטר־דולרים שברשותה, הופכת היום לארסנל הנשק הגדול ביותר במזרח התיכון, ויש במצב זה משום שינוי חמור ביותר. יצרנו נא ירידנו ובעלי־בריתנו, כי אין כל הבדל בין אירן של השאה לסעודיה של האמיר.

יש גם לומר בלא כחל ושרק, כי אין הבדל בין מדינת־עימות למדינת־עימות. אין הבדל בין סעודיה ופהר ובין לוב וקדאפי — שתייהן רוצות בחיסולה הפיסי המוחלט של מדינת היהודים. אם יש הבדל ביניהן, הרי זה הבדל טרמינולוגי: האחת גורסת חיסול ואומרת זאת בריש גלי; והשנייה, והיא המסוכנת, גורסת חיסול ומרדימה את דעת הקהל בארצות־הברית בעזרת תוכניות מפקפקות ומתוחכמות.

אדוני היושב־ראש, יש לי ביקורת קשה ביותר על ארצות־הברית, וזאת גם כאשר אני בטוח במחויבותה לקיימה ולביטחונה של מדינת ישראל. אולם אני יודע היום מדוע יש לארצות־הברית דמות של "האמריקני המכוער", מדוע יש חוסר־אמון כלפי המעצמה האדירה והדמוקרטית הזאת בקרב ידידותיה ובעלות־בריתה. הנשיא רייגן כופף את ידי הסנטורים של ארצות־הברית, אך געג למעשה בביטחונה של ארצות־הברית. במצב הנזיל הקיים באזורנו, מי יודע מתי ייפלו מטוסים אלה, שיימסרו לסעודים, לידי ידיים זרות ועוינות לארצות־הברית. יש להזכיר כי ממשל קודם התחייב בפנינו התחייבות לגבי מכירת נשק בתנאים מסוימים, ועשה זאת בשיטת "עסקת חבילה", עסקה זו בוצעה כלפי סעודיה ומצרה, אך עוכבה כלפי מדינת ישראל. לא דומה עסקה זו בראשיתה, כפי שהוצעה ותוקבלה באונס על־ידי ממשל קרט, לביצועה על־ידי ממשל רייגן.

אדוני היושב־ראש, מדינת ישראל מקיימת מדיניות ברורה בעלת צבע וגוון פרו־אמריקניים. לדעתי, הגיע הזמן לאותה לארצות־הברית כי במדינת ישראל מתרחים סימני השאלה אם זו ידידות אמת או ידידות של צד אחד. איתות זה יש לקיים על־ידי דיון בממשלת ישראל במדיניותה של מדינת ישראל כלפי ארצות־הברית. יש לשאול האם אין מקום להערך מחודש

אחרות, כדי להסביר את עמדותיה של ישראל, כדי לנמק הן את הלאו שלה לגבי, מה שמכונה התוכנית הסעודית והן לגבי היוזמה האירופית וכן את ההן שלה, המחייב את כולנו, לגבי הסכמי קמפ־דייביד. אני מקווה שהמשלחת המשותפת הזאת תורכב בשכוב הזה, כך שתוכל לצאת בשכוב הבא למסעה, ותעשה את מלאכתה נאמנה. אנחנו הבאנו בפני הממשל

התעופה שלנו, ולראות בהם או לרשום בפניהם את אשר הם רואים, לא רק את המטוסים שהמריאו אלא גם את המטוסים ואת ההליקופטרים העומדים להמריא והנמצאים עדיין על הקרקע או רק החלו בתזוזתם על הקרקע, מגובה של 30,000 רגל.

ועוד הבאנו פרטים, בייחוד לגבי החלק השני אשר לא הוזכר כמעט בוויכוח הקונגרסי על העסקה, כלומר אספקת נשק אופנסיבי, או יותר נכון אבזורים התקפיים ל-F-15, כגון: מיכלי נפט אשר יאפשרו ל-F-15 להגיע מכל מקום בערב-הסעודית עד לתל-אביב; הטילים החדשים ביותר, סידוריהם, המשנים את המצב בקרבות האוויר; וגם מטוסי תרלוק, שמה מטוסי ההתקפה לא יוכלו להגיע בכוחם שלהם עדי שפת הים שלנו; ועוד — ה"אייזוקס" עצמם, כפי שכבר סיפרתי לכנסת.

למחרת היום נפגשתי עם הנשיא עצמו והודעתי לו — לאחר שהמשלחת שלנו קיבלה הזמנה לבוא לשתי הוועדות לענייני חוץ, של הסנט ושל בית-הנציגים — שאנחנו נמסור בדיוק את אותם פרטים בשתי הוועדות הללו, נכון, נחזור על דבריו של הנשיא, הוא אמר לנו גם לסיכום הוויכוח: אני מבטיחכם שנדאג לביטחונכם ולא רק מבחינה איכותית אלא גם מבחינת. ההערה הזאת של הנשיא לא היתה מקרת, כי בדרך כלל מדברים האמריקנים על Qualitative edge — יתרון מסוים איכותי, ואילו אנחנו הסברנו לנשיא וליועציו, שבחוקה האחרונה יש זרימה כמותית אדירה כזאת של נשק חדש אל מדינות ערב, שעוד מעט תיהפך הכמות לאיכות חדשה, על-פי הכלל המדעי המפורסם, זאת אומרת, שלא רק הכביה האיכותית קיימת לפניה, אלא גם כמותו של נשק, הנשיא קיבל את ההנחה הזאת ואמר: נדאג לצד הכמותי, וכך אנחנו עשינו, אחרי הצהירים ביקרנו בשתי ועדות הקונגרס והבאנו בפניהן הוכחות נוספות.

אני רוצה רק זאת לומר, כאשר אני נפגשתי עם שר החוץ האמריקני בשדה התעופה קנדי, ממש לפני המראתי ארצה, הוא הביא בפני טענה, שדבריו בוועדת הסנט ובוועדת בית הנציגים השיעו מאד, כאילו היתה זאת טענה, אני שמחתי לשמוע זאת, תפקידנו היה לשכנע.

אחר-כך הלכנו טלוויזיה האמריקנית, היתה תוכנית הנקראת "פגוש את העיתונות", כידוע לכם מתכוננים בה מיליוני אנשים, יהודים ולא יהודים, אני זוכר את המשפט העיקרי שהשמעתי: אני קובע פה, עתה, ללא שום חשש, שעסקת הנשק הזאת היא בבחינת סכנה חמורה לביטחון ישראל. מזכיר המדינה אחר כך אמר לי, שהרישום של הדברים ב"Meet the Press" הונח לפני הנשיא והוא, כפי הנראה, קיבל אותו רושם.

אחר כך היו אספות יהודיות פומביות, אחר כך נפגשנו עם נוצרים, נפגשנו עוד באופן פרטי עם סנטורים, ניהלנו את המערכה בכל היקפה ובכל התקיפות.

פה נתקבלה ידיעה באחד הימים, שאני הודעתי כביכול בוועידת הנשיאים — הארגון המרכזי של יהדות ארצות-הברית — שעניין עסקת הנשק הוא עניין פנימי אמריקני ויהודי ארצות-הברית אתם צריכים להתערב בו, מעניין מאד שהאופוזיציה שלנו קיבלה ברצינות את הידיעה, אני אחרי-כך שאלתי: לו הייתם מקבלים ידיעה שאני התנגדתי, האם הייתם כותבים על-ידידו לדיעה זו מאמרים ראשיים, האם לא הייתם תוהים, חמהים? האם לא הייתם אומרים: לא יאומן, זה לא נכון, זה מין ברוח עיתונאי, אינני עורך השוואות, אבל בכל זאת אנחנו מכירים איש את רעהו עשרות בשנים, האם העלייתם על הדעת שאני אגיד דברים כאלה לוועידת הנשיאים,

האמריקני, בפני הנשיא ויועציו, רק הצעה לשיתוף אסטרטגי בין ארצות-הברית ובין ישראל ולא הבאנו שום הצעות אחרות ולא דנו בשום בעיות אחרות, וכל זה מתוך הנחה, שאם אנחנו נגיע להסכם ביחס לעמידה משותפת מול הסכנה האמיתית של התפשטות סובייטית באזור ובסביבתו, הרי יתנו לנו יד חופשית בשאר העניינים.

אדוני היושב-ראש, אין שחר לשתי ההנחות הללו, ואני אוכיח זאת, לא רק דברנו על השיתוף האסטרטגי, ועוד אשוב אליו: קיימו דיון יסודי ביותר, שנמשך למעלה משלוש שעות, על המצב כלבנון ועל הדרך לפתור את בעייתיה של כלבנון, כלומר גם את בעיות הביטחון של מדינת ישראל ושל גבולה הצפוני, שוחחנו עם האמריקנים ברצינות ובהרף רוח ובכל השלבים של הממשל: ניהלנו מערכה שלמה בחקיפות רבה נגד עסקת הנשק הכפולה בין אמריקה לבין ערב-הסעודית.

מעשה שהיה כך היה: נתכנסו שתי המשלחות בחדר הישיבות של הממשל, אבל הנשיא ביקש שחברים אחדים יבואו למשרד שלו לדיון קצר של דקות מספר, היו אז במשרד, הקרי "סגלגל", הנשיא עצמו, סגנו, שר החוץ ושגריר ארצות-הברית בישראל; ומצדנו — שר החוץ, שגרירנו שלנו בארצות-הברית ואני, ותוך כדי השיחה הקצרה הזו נוטל את רשות הדיבור נשיא ארצות-הברית ואמר: אדוני ראש הממשלה, יש כביה של ה"אייזוקס" אשר אנחנו עומדים למכור לערב הסעודית, אני מבקש להסתייך, כי אנחנו בשום אופן לא נשכח את ביטחון ישראל ואת הצרכים שלו, ולכן אני מבקש שתדע את העמדה הזאת היסודית של ארצות-הברית, אורא אני ביקשתי לומר לנשיא כהאי לינשא: אדוני הנשיא, העניין הזה הוא חמור ורציני מאד מבחינת ביטחונה של ישראל, ושיחה של דקות ספורות במקום הזה אינה יכולה לפתור את הבעיה, אני מבקש שאתה תיתן לנו אפשרות להשמיע את טענותינו, להביא את מומחיתנו, להעלות את הוכחותינו, להראות את מפותינו, כדי להוכיח לך וליועצך מה רבה, מה רצינית, מה חמורה הסכנה לביטחוננו הלאומי מחמת העסקה הכפולה הזאת, הנשיא, כמוכן, הסכים לכך.

ואז נכנסנו לחדר הישיבות של הממשל, עניין שיתוף הפעולה בינינו לבין ארצות-הברית, שיתוף הפעולה האסטרטגי — וכך הוא נקרא על-ידי האמריקנים, לא רק על-ידנו — דרש בסך-הכול אולי עשר עד חמש-עשרה דקות, אני הרציתי על הבעיה, ואחרי מילה או שתי, אחרתי בעוד את הדברים האלה: באשר להגנת מדינתנו איננו מבקשים מכס דבר, מלבד, כמוכן, סיוע הדרוש לכל אומה, וכייתור כשי זרימה אדירה של נשק תוקפני ומתוחכם גם מן המזרח וגם מן המערב לארבינו, אבל מבחינת כוח האדם אנחנו בעצמנו נגן על עצמאותנו ועל מדינתנו, כך עשינו בחמש מלחמות שנכפו עלינו בעבר וכך נעשה גם בעתיד, ולכן אני מבקש להבחין בין הגנת ישראל, שהיא עניינה ואחריותה, לבין אינטרס משותף שיש לכם ולנו, אולי גם לעמים חופשיים אחרים, אבל המדובר הוא בארצות-הברית ובישראל, לגבי הגנת האזור מפני סכנה רצינית, אשר כמותה לא היתה, אני רוצה לחזור בכוחה על דברים אלה מעל כמה זר — מאז תום מלחמת העולם השנייה, של השתלטות הטוטליטריות על האזור ועל סביבתו, ולכן אני מציע ששר הביטחון שלנו ושר ההגנה שלכם יפגשו ויקבעו את הפרטים על שיתוף-הפעולה האסטרטגי בינינו, על כך הגיב הנשיא כמשפט אחד: אני מסכים, זה מתקבל.

אחרי דבריו של שר הביטחון, שאף הם היו קצרים, עברנו מייד לעניין עסקת הנשק עם ערב הסעודית, והדיון על כך נמשך קרוב לשנתיים, והיה האלוף שגיא עם מפות, שבהן הוכיח שמכל צד בערב הסעודית שבו יטוטו מטוסי ה"אייזוקס" המתוחכמים, הם יוכלו לצלם חמישה מתוך שבעת שדות

ואת הבטחה שלא יכולה להיות מחייבת ממנה מצד נשיא ארצות-הברית. כשמו בא אלינו מר פיליפ חביב, והוא מיוחמתו של פירש לנו מה זה סטטוס-קו אנטה ואמר: אנחנו האמריקנים כך מבינים אותו לאמור: הסורים לא היו על הר סנין והם יצטרכו לרדת ממנו. לא היו טילים סורים בבקעת הלבנון. הם יצטרכו להוציא אותם. והוסיף עוד פירושים מעניינים מאוד, חשובים מאוד לנוכי המצב דהיום. אחד מהם הוא שהכנסת נשק כבד ללבנון תחשב להפרת ההסכם על הפסקת פעולות האיבה.

ובכן, הוא ביקש זמן להסדיר את הסטטוס-קו אנטה. מה היינו צריכים לעשות? נו, נכון, את מה שאמרנו, אמרנו, אבל מה אמרנו סוף כל סוף? נכון שאנחנו גם היום יכולים להשמיד את הטילים הסורים בלבנון במשך שעותיים. ואני רוצה לומר לכנסת כלי שום התפארות, מתוך ידיעת העובדות — בלא שלנו יהיו אברות כלשהן כחיל האוויר. אנחנו יכולים לעשות את זה. אבל כאשר בא שליחו של נשיא ארצות-הברית והוא אומר: תן לי זמן, אני רוצה להוציא אותם, זה הפירוש של סטטוס-קו אנטה, שעליו כתב נשיא ארצות-הברית אליך. אז אנחנו צריכים למחר ולהפציץ אותם? או להשמיד אותם? או אנחנו יכולים לעשות את זה. אני מתאר לעצמי, לו אנחנו היינו נוהגים כך, לו אנחנו היינו לפני כמה שבועות או אתמול או היום בגלל התאוצה שניסה לתת לי חבר הכנסת פרס, עולים על הטילים האלה ומשמידים אותם, מה שלא היה מתרחש בכנסת מצד זה — מה אתם ממחרים הרי אתם מציטים אש, הרי אתם מחרחרים מלחמה, מי יודע עוד סוריה תניב וכדומה: אז אנחנו נוהגים באיפוק, אנחנו נוהגים, לפי דעתי, בשכל טוב. נכון, הוא ביקש עוד זמן, אני עומד לכוא כעוד שבוע, כעוד שבועיים, אז אנחנו צריכים עוד כיווא להשמיד את הטילים? אני רוצה לומר לכנסת דבר ברור מאוד —

קריאה:

ראש הממשלה מ' בגין:

אני מבקש, תן לי זמן, אני קצת עייף מאתמול, תהיה לך רשות הדיבור ותביע את דעתך.

אני רוצה לומר לכנסת דבר רציני ביותר: לו הטילים האלה היו מונעים מאתנו טיסות צילום מעל לבנון לא היינו מחכים לשום ביקור של אף אחד. אבל זה נכון שהם יוצרים לנו קושי מסוים, לא זו בלבד שאני מחכים את העובדה הזאת, אני מאשר אותה. הם עדיין מאפשרים לנו לקיים טיסות צילום מעל לבנון ואנחנו מקיימים אותן כמעט מדי יום ביומו או מדי כמה ימים. אז אנחנו נחכה לבואו ונראה מה הוא יביא אתו עכשיו בכיקורו. אם לא תהיה ברירה, באמת אנחנו נשמיד אותם. אבל כשיא נשיא ארצות-הברית את The status quo ante must be restored, ושליחו הוא שמפרש באוזנינו את הדברים, שפירושם הרחקת הטילים, אז אנחנו נתנו לו את הסיכוי הזה, והוא נדחה, זה נכון, מדי פעם בפעם. אז כזה אתם משמיעים האשמה? להיפך, אני מתאר לעצמי, לו היינו מפעילים נשק, אז הייתם מדברים על קלות דעת, חוסר שיקול ועוד ועוד. אין לטענה הזאת שחר.

כאשר להפסקת פעולות האיבה, על נושא זה שוחחנו רבות בושינגטון עם מארחינו, ואמרנו גם בכתב גם בעל-פה למארחים שלנו: הפסקת פעולות האיבה בגבולות הצפוניים בשום פנים ואופן אינן פירושה הכנסת נשק כבד לתוך לבנון. ואני מודיע שהוכנס, וזוהי הפרה של ההסכם. ואנחנו גם בשום אופן לא נוכל להסכים לפירוש. שאותה ההפסקה של פעולות האיבה נותנת זכות למחבלים להרוג יהודים בתפוצות הגולה או בוויה, או בכריסל, או בפרים, וגם בזאת אנחנו נטפל כבוא היום.

עתה נעבור לאופציות למיניהן. חבר הכנסת פרס טען שלמען, כידוע, היתה אופציה ירדנית, אבל אני הצטרפתי

כאשר בדיוק את ההיפך צריך לומר ואמרתי: כל אורח אמריקני זכאי וחייב להביע את דעתו בעניין זה. כאותו ערב העיתונאי שטעה חיקן את דבריו. החיקן כבר לא הועיל. ב"דבר" היה מאמר ראשי. ב"גידוסלם פוסט" היה מאמר ראשי. הכול על-יסוד הידיעה הזאת, כביכול. שאני השמעתיו דברי הבל ודעות-ירות כאלה.

אבל בדיעבד מה התברר? — בכל זאת, מנין באה הססה, שאני חושב אותה לאוילית מאוד, "או דייג או בגין". כאילו אני הייתי מתחרהו של הנשיא לנשיאות ארצות-הברית. זו ססמה אוילית כמוכן. אבל מנין היא באה? מדוע אמר מר ג'פסן, שביקר בארץ, ראה את שר הביטחון, את שר התחן ואותי, עם שובו לארצות-הברית, שהתחזקה בו ההכרה שיש להתנגד לעסקת הנשק עם ערב הסעודית? העובדה שהוא ביום האחרון נשבר, הוא רפובליקני, ואמר "אינני יכול שלא להצביע בעד הנשיא שלי, אומנם אני מוסיף להתנגד לעסקה" — אף היא אומרת משהו.

כביכול אנחנו דיברנו רק על השיתוף האסטרטגי בין אמריקה ובין ישראל. הנה שני הנושאים הנוספים ועוד.

קיימו שיחה מסכמת עם מזכיר המדינה, שנמשכה אף היא למעלה משעתיים, על נושאים שונים, גם ביטחוניים, גם מדיניים. אבל בין השאר אנחנו נתבקשנו לומר, שבזמן המשא-ומתן בענייני האוטונומיה נימנע מהתנחלויות ביהודה, בשומרון וכעזה. אנחנו ענינו: "לא נימנע", בפשטות ובבהירות. כאשר נאמר לי באחד הרגעים, שאני נתתי התחייבות כזאת בקמפ-דייוויד, שבמשך כל זמן המשא-ומתן לא נקים התנחלויות — הוכחתי את אשר אמרתי אז במכתבי אל הנשיא לשעבר קרטרו, שבו היה כתוב, שבזמן המשא-ומתן עם מצרים על חתימת חוזה השלום לא נקים התנחלויות, ולמען הסרת כל ספק הוספתי בסוגריים "שלושה חודשים אנחנו לא נקים התנחלויות חדשות". שלושת החודשים האלה חלפו בדצמבר 1978. מאז, כמוכן, התנחלנו. כאשר נדרשנו עכשיו לתת התחייבות כי לא נתנחל במשך זמן בלתי ידוע — ייתכן שנגמור עד סוף השנה את המשא-ומתן. אנחנו נשתדל: ייתכן שנגמור עד 26 באפריל, גם כן נשתדל; אבל מי יודע, אולי אנחנו לא נוכל לגמור. דעה כל סוף שלושה גורמים יש במשא-ומתן, לכל אחד דעה משלו, ומוכן שהמשא-ומתן יימשך. הוא לא ייפסק — האם לא נתנחל? לכן אני הוכחתי זאת במסמכים, שבהם הדגדק הוא לחלוטין עמנו. לכן גם יכולתי לומר אמש מעל בימת הכנסת שאנחנו נוסיף להתנחל.

כאשר ללבנון — אני מבקש להשיב על טענותיו של חבר הכנסת פרס. אפשר כמוכן להליע, לזלזל על כל דבר, להביא ציטטה לשאלו: איפה הפעולה, לא אמר, הרי כל אחד יכול לעשות זאת. יכולתי היום להשיב בנוסח זה ובטון כזה. האווירה בכנסת איננה צריכה להיות, לדעתי, של קדרות. היא צריכה להיות אווירה רצינית. בגללה אני מעדיף לא כך להשיב, אלא להביא את העובדות עצמן.

הנה כי כן, כתב לי נשיא ארצות-הברית ב"ב במאי — אני אקרא קודם באנגלית, משום שיש לדייק בדברים האלה, ואחר כך אתרגם לעברית:

We agree fully with Israel that Syria crossed a threshold with its recent actions. Syria must be moved back and the status quo ante must be restored.

"אנחנו מסכימים לחלוטין עם ישראל שסוריה עברה סף מסוים בפעולותיה האחרונות. סוריה חייבת להיות מוזזת אחורנית והסטטוס-קו אנטה יש להחזיר."

ראש הממשלה מ' בגין:
בסדר. אני מקבל את החיזוק ברצון. וזאת היא האופציה הירדנית. ואני מבקש — מאחר שאתה מדינאי ריאליסטי — לומר לי בו במקום ובמצפון מלא: יש לך אפשרות לומר לחברך שהמלך חוסיין יסכים לכך כי הגבול בין ממלכתו לבין ישראל יהיה נהר הירדן?

שמעון פרס (המערך):
התשובה היא. שהחזון הוא די מגוון.

ראש הממשלה מ' בגין:
אהה, זה כבר נעשה חזון. לא מצע? הרי קראתם לזה "מצע". אתה אמרת זאת.

שמעון פרס (המערך):
ברוך טובה אשיב לך — — —

ראש הממשלה מ' בגין:
ברוך טובה. הכול ברוך טובה.

שמעון פרס (המערך):
דוד בן-גוריון אמר שכל המומחים הם מומחים לעבר. אין מומחים לעתיד.

ראש הממשלה מ' בגין:
להיפך. שמעון. הפעם טעית, ולגבי דבריו של בן-גוריון. מה קרה לך? הוא אמר בדיוק להיפך: אפשרות מומחית לגבי ההווה. ואפילו לגבי העתיד: את העבר אפילו אלוהים עצמו איננו יכול לשנות. בוודאי לא אדם מומחה. כך אמר. אם אני צריך לתקן לך את דבריו של בן-גוריון, זה באמת כבר — — —

שמעון פרס (המערך):
— — —

ראש הממשלה מ' בגין:
זה באמת מאורע מיוחד. הוא אמר דבר אחר: אני לא מומחה לשום דבר. אני רק מומחה למומחים: אבל נניח לדוד בן-גוריון ודבריו לברכה. הוא איננו עצמו ואל נתווכח יותר מדי על דבריו.

אחר כך המשך חבר הכנסת פרס וציטט את דבריהם של עמית ירדני שר החוץ ושר הביטחון. שהם אמרו כאילו. שהם מעדיפים שערפאת יישלח בעבר-ההידר ולא חוסיין. מעולם לא אמרו כדברים האלה. אני שמעתי את שני חברי. הם יושבים פה והם יכולים לאשר. מה אמרו שר החוץ וגם שר הביטחון? — רוב הערבים של ארץ-ישראל המערבית חיים היום בעבר-ההידר מזרחי. זוהי עובדה. הם ניסו להשמיד אותו, הם קמו עלינו. הם נמצאים שם. אז אם הם נמצאים שם, אפשר לומר שזוהי מדינתם. הרוח המיעוט הם בדואים. מה רע כל כך לומר זאת? אחר-כך אמר שר החוץ: אנו כעוינים הפנימיים של המשטר איננו מתערבים. האם פירוש הדבר שהוא אמר שהוא מעדיף את ערפאת. שהוא ימליך את ערפאת. שהוא ישלח את צבא ישראל לתוך עבר-ההידר כדי להביא אתו את ערפאת ויוריד מכיסא המלוכה את חוסיין ויושב עליו את ערפאת? מדוע כך לסלף דברי חברים?

אז מה אתה עושה? אתה יוצר לך דחליל ויורה בג חצים. אפילו קולע. אבל הדחליל איננו דחליל. הרי הדברים לא היו מעולם.

מרדכי גור (המערך):
— — —

ראש הממשלה מ' בגין:
זה לא ויכוח נאה. אמש דיברת. תן לי עכשיו להשיב.

לאחרונה. בערב ראש השנה. למערך באמצי את הרעיון הזה של האופציה הירדנית. לא. לא אוכל לאשר את ההיפותזה הזאת. ריקטור שטייטוב (המערך):

— — — הצטרפות למערך בהסכם של שתי המפלגות.

ראש הממשלה מ' בגין:
נו, טוב, אז תקום אחדות לאומית. אבל אתה מתנגד לה. אז אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת פרס. שחברו הטוב וגם עוזרו הקרוב יוסי שריד כתב ב"דבר": "לא היה איש בישראל שהאמין באפשרות של האופציה הירדנית" — במפורש. אני בטוח שחבר הכנסת פרס קרא את הדברים האלה. וזה בוודאי באמת עד מלך. הרי סוף כל סוף זה אדם קרוב מאוד לשמעון פרס. ככה אמר.

אני לא קיבלתי שום אופציה ירדנית.

קריאה:

— — —

ראש הממשלה מ' בגין:
יוסי שריד, ודאי. הוא אדם קרוב מאוד לשמעון פרס.

מיכאל בריזה (המערך):
אתה מקבל גם את שאר קביעותיו של יוסי שריד?

ראש הממשלה מ' בגין:
אני שומע אותך בכלל. מה אני יכול לעשות. אתה צועק ואני לא שומע. אין לי שום אופציה ירדנית. אני אגב לא נשאתי שום נאום לאומה בערב ראש השנה. היה לי ראיון. השיבותי על שאלות. כאשר הגענו לעניין של האופציה הירדנית של המערך. אני הסברתי את העניין בערך במלים שהשמיע יוסי שריד. בעצם. הרי הכול יודעים שהיא בלתי אפשרית. למה להציע אותה. ואז אמרתי. לי יש חזון. אני אומר מראש. זה לא למחר. זה חזון. יום יבוא. נחיה יחד כלנו בשלום ובכבוד הדדי ותהיה קונפדרציה חופשית על-פי הסכמה בין עבר-ההידר מזרחי. הקרי עכשיו ירדן. לבין עבר-ההידר מערבי. לבין ארץ-ישראל המערבית. וכפי שיש גשרים פתחים וסחורות יוצאות מזרחה. כן אנחנו ניתן לירדן נמל חופשי או כחיפה או באשרדוד הסחורות שלה תצאנה לאירופה בדרך קצרה. זה חזון. זה לא למחר. נו מה רע בזה אם אומרים כך? למי זה מביא נזק? ייתכן שאני לא אראה בהנשמתו. ייתכן שרק הילדים שלי יראו את זה. אולי הנכדים שלי. אני יודע. יש התפתחויות שונות במזרח התיכון. מדוע לוותר על אפשרות כזאת? אבל מעולם לא היתה לי שום אופציה ירדנית שפירושה מסירת חלקי שומרון ויהודה. ההרים שעליהם פעם כתב שמעון פרס "יש אומרים שתחת רמת-הגולן יש יישובים עבריים". ותחת הרי שומרון אין יישובים עבריים? היום אני רוצה לשאול אותו את השאלה הזאת. כי הוא כתב במפורש נגד אחרים כממשלתו בימים עברו. הרי זהו הרעיון של אופציה ירדנית. ואז תקום מדינה ירדנית-פלשתינאית והגבול שלנו יתקן. ובמקום 8 מילים מהים. 13 קילומטר מהים. יהיה 16 קילומטר. נניח 18 קילומטר מהים. אז מה אני יכול לעשות אם לקטישה של טווח של 20.6 קילומטר?

שמעון פרס (המערך):

מותר לי לתקן אותך. אדוני ראש הממשלה?

ראש הממשלה מ' בגין:

תן לי לגמור את המשפט. זה לא משנה מאומה מבחינה אסטרטגית. אנחנו כלנו נהיה בטווח האש של האויב. בבקשה. מר פרס.

שמעון פרס (המערך):

המערך עומד על זה שהגבול יהיה הירדן וההרים יהיו מפורזים. ואם אתה מתאר את עמדת המערך. נא לתאר אותה בדיוק.

מדרכי גור (המערך):

דבריו של חבר הכנסת שמעון פרס הם אמת לאמיתה. שמענו את הדברים כמו אהינו. הוא לא אמר שאחא אמרת —

ראש הממשלה מ' בגין:

ודאי שלא אמר שאני אמרתי. חבר הכנסת גור, אם אתה חושב שאם תיתן בכנסת עדות לטובתו של שמעון פרס, הרי מן העדות הואת תצא המסקנה, שהדברים הם דברי אמת — אינך אלא טועה. זה לא בית-משפט. זו כנסת. יש פרוטוקולים. עדיין לא נשבעת. אחא נותן עדות — — כל הכבוד לך. אז אמרת כאחד מחברי הכנסת.

שמעון פרס (המערך):

התפרסם בעיתון ששר החוץ אמר — ושר החוץ יושב כאן — שלא אכפת לו מי ישלוט, חוסיין או ערפאת. הוא אמר או לא? והי השאלה.

ראש הממשלה מ' בגין:

שאל אותו. אני שמעתי מפיו, אומר במפורש, שאנחנו איננו מתערבים בענייניה הפנימיים של מדינה אחרת. אבל הרוב של אלה הנקראים פלשתינאים חיים בירדן. ולכן זוהי מדינה פלשתינאית ולא צריך לומר שהם עם בלי בית או עם בלי מולדת ולא צריך מדינה פלשתינאית שנייה. מה רע בזה?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אחא חושב שהפטופטים של שניכם יקבעו את גורל העם הפלשתינאי?

ראש הממשלה מ' בגין:

או, תופיק טובי התעורר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זוהי אשליה, אשליה מסוכנת. אתם מתווכחים על דבר שאין לכם שום זכות לקבוע לגביו.

ראש הממשלה מ' בגין:

אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, היה גם לגלוג אתמול על השיחוף האסטרטגי בינינו לבין ארצות-הברית של אמריקה. אני רוצה לומר, שאין שום יסוד לו. זהו עניין רציני מאוד. הוא לטובת ישראל. הוא לטובת אמריקה. לפי הכרתנו, הוא לטובת הערכים שכולנו מאמינים בהם, והראשון שבהם הוא חירות האדם.

נכון. היה ריכוז גדול בפרשת העסקה הכפולה עם ערב הסעודית, וכפי שכבר אמרתי אמש, צלילים צורמים מאוד הושמעו בקשר לעסקה הזאת. ורבים היום המתאוננים, לרבות ה"ניריריורק טיימס", ומוזהרים מפני השיטות שנוקטו, ואולי ילמדו לקח ידידנו. ולכן דברים מסוימים כאמת נדחו, אני אפילו ארחיק לכת ואומר — שותקו משני הצדדים. אבל אנחנו לא התלטנו לנהל את ענייני המדיניות של מדינת ישראל על-פי שיטת "ברוג'ו", "ברוג'ו" לא למדיניות. "ברוג'ו" איננו תוכנית. נכון, קרה משהו שלילי, חמור ובלתי-רצוי ומסוכן מאוד, אבל עם ישראל חי ויתגבר, וביתניים צריך לדאוג לעתיד.

לכן, בין השאר גם כתבת על כך לנשיא ארצות-הברית. על השיחוף האסטרטגי נדון בקרוב. שר הביטחון קיבל היום הומה משר ההגנה האמריקני וייתכנו לבקר אצלו בארצות-הברית ב-30 לחודש זה. שכועות מספר לפני הביקור תצא ועדה מכינה בראשותו של האלוף טמיר. כדי להכין את ההומר לקראת חתימת מזכר ההבנה. אני חושב שהכנסת תשמע את ההודעה הזאת בסיוף. כי הדבר חשוב מאוד לנו, חשוב מאוד לעולם החופשי. אני חושב שזה לטובת שתי המדינות, אשר לא כרתו ברית כתובה ביניהן, ואף-על-פי-כן יש ביניהן גם שיחוף פעולה, גם ידידות, ואפילו ברית בלתי-חתומה, שלפעמים היא חשובה יותר מאשר התחומה.

אני מתכבד למסור את ההודעה הזאת לידיעת הכנסת.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתם מסכנים את עצם קיומה של מדינת ישראל.

ראש הממשלה מ' בגין:

מר וילנר, הרי אנחנו לא מתווכחים, אתה יודע זאת יפה.

איני יודע האם חבר הכנסת הנכבד רבין נמצא פה, רציתי להשיב לו קצרות. גם אתמול הוא בא אלי בטענה, למה לא קיבלתי את הצעתו, לדרוש פסגה של שלוש — אמריקה-מצרים-ישראל — כדי לשוב ולאשר את הסכמי קמפ-דייוויד ואת חוזה השלום. ואני ניסיתי אתמול לשכנע, בלי להזכיר את שמו — לא חייב אדם להתפסם דווקא באופן אישי — שהדרישה הזאת איננה טובה, היא אפילו מסוכנת משום שאם אתה משמיע אותה אתה כאילו מטיל ספק במחויבות הקיימת לגבי ההסכמים הבין-לאומיים האלה. אבל הוא חזר לטענתו, ואין לי בררה אלא להשיב לו, אם כן, אין לדבר סוף. נניח שאני לא אהיה מחר. כולנו בידי שמים. או מה? המצרים ידרשו עוד פגישה של שלוש — הנשיא מוברק, הנשיא רייגן וראש ממשלת ישראל החדש? או יקרה חלילה משהו לנציג מדינה אחרת מתוך שלוש המדינות. אין גבול לדבר. לכן הכול מקבלים את הכלל — ואני יודע שגם מהספסלים האלה יש הסכמה לדעה זו — שהסכמים בין-לאומיים מחייבים גם אם מתחלף הנשיא או ראש הממשלה, הנציג שחתם עליהם בשם ארצו. וצריך להניח לוויכוח הזה, הוא לא יביא לנו שום טובה. אנחנו כאילו בעצמנו מטילים פקפוק במחויבות, שהיא חלק בלתי-נפרד של המשפט הבין-לאומי זה מאות בשנים. לא צריך להטיל בזה ספק.

אני רוצה לסטות עכשיו מן העניינים שהיה עליהם דיון ולהקדיש תשומת-לב לשתי בעיות לאומיות שלא נדונו, אבל בסיכום הדיון ובגלל המצב אני חושב שרצוי לי לעשות את הדבר.

אדוני היושב-ראש, התעוררה לפנינו בכל חריפותה בעייתם של אחינו הנמצאים בכרית-המועצות כתנאים חמורים, בכתי-סורה, במחנות ריכוז ובהגליה, ובכלל בעייתם של היהודים הרוצים לצאת או לשוב לארץ-ישראל. אני רוצה לומר, שאנחנו לא נווח ולא נשקוט עד שאסיר-ציון ישוחררו; וכזה בוודאי נעמוד כולנו יחד.

העם היהודי ובני כל העמים כעלי הרצון הטוב יצטרכו לחדש את המערכה הציבורית, רבתי-החישובית, הפומבית, הגלויה והתקיפה, בדרישה לאפשר לאחינו היהודים לצאת את ברית-המועצות ולהגיע אלינו. דין זה חל גם על אחינו שכסוריה — כסך-הכול 4,000 נפש מתוך קהילה של רבבות, אשר תרמה כה רבות לתורת ישראל, לא ברור לנו עד היום, מדוע שלט סוריה מחזיק בהם כבני-ערובה. לא רק מצרים נתנה, כבר לפני שנים רבות, לכל היהודים לצאת לארץ-ישראל. עירק — ואנחנו יודעים מהו השלטון בעירק — נתנה לכולם לצאת. בגלל המאורעות הנוראים בימי מלחמת העולם השנייה נמצאו אנשים בעלי מצפון, בימים אלה, רחוקים ביותר, מארצות כמו קנדה, אוסטרליה ועוד, אשר אמרו: אנחנו נהיה מוכנים לתת להם מקלט זמני בארצותינו, וכלכד שיצאו. שוב אני קורא לנשיא סוריה, ששוב וישקול את העניין האנושי הזה. לא עמנו ולא עמים אחרים בני-חורין לא ישלמו בשום פנים ואופן עם החוקת בני-ערובה, לשם הכנסתם לגטו ועד רדיפות. אנחנו דורשים את שחרורם. לשם בשאלה זו יהיה עלינו לחזק את המלאכה הפומבית עד-נואה את אחינו שבים לחוף מבטחים.

אדוני היושב-ראש, עם חום דברי אני מבקש לערוך שתי

ראש הממשלה מ' בגין :

אין לי שום התנגדות. יהיה דיון — אני אבקש שעם תום הדיון תיערך הצבעה.

אדוני היושב-ראש, עלי-פי החוק, ההודעה אינה מחייבת דיון, אלא אם כן 30 מחברי הכנסת דורשים אותו. אם כי נכון שאפשר לפרש אחרת, היות שכתוב ששינויים בממשלה דורשים אישור הכנסת. אבל למעשה אין פה שינוי מבחינת הרכב הממשלה. זה אותו חבר ממשלה שנשאר חבר בה. נוסף לו תפקיד. אני אינני בטוח אם דרוש דיון, אלא אם כן 30 חברים דרשו. ישקול אדוני היושב-ראש ויחליט: אם יהיה צורך בדיון — ההצבעה תתקיים אחרי הדיון.

היו"ר מ' סבירור :

סדר-היום נקבע ואושר עליידי ועדת הכנסת. אף הוקצה זמן לדיון. אני מבקש את סליחת אדוני.

ראש הממשלה מ' בגין :

אדוני קובע פה הלכות, ואני מקבל את מה שאמרת. אני ביקשתי להצביע. אם ההצבעה תהיה אחרי הדיון — מה טוב.

היו"ר מ' סבירור :

תם הדיון. אני מכריז על הפסקה של עשר דקות.

(הישיבה נפסקה בשעה 17:27 וחודשה בשעה 18:10.)

3. הצעות סיכום**היו"ר מ' סבירור :**

תודה רבה לחבר הכנסת שפירא. אני מזמין את חבר הכנסת שלמה הלל.

שלמה הלל (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת, אני מתכבד להביא הצעת סיכום לדיון על הודעת הממשלה, בשם סיעות המערך — מפלגת העבודה ומפ"ם, ר"צ, שינוי ותל"ם:

1. הכנסת קובעת כי הסכמי קמפ-דייוויד הם מסגרת מחייבת הן את ישראל והן את מצרים וארצות-הברית שחתמו עליהם.

2. הכנסת קובעת כי ישראל קיימה ותוסיף לקיים, על בסיס של הדדיות, את התחייבותיה על-פי הסכמי קמפ-דייוויד.

3. הכנסת קוראת להשלים את המשאומתן בדבר האוטונומיה ולבדוק את אפשרות החלטה במציאות עוד לפני אפריל 1982.

4. הכנסת דוחה את המסמך הסעודי, שהוא קיצוני, חד-צדדי, נושא אופי של תכתוב וטומן בחובו סכנות חמורות לישראל.

הכנסת מביעה את דאגתה מביטויי עידוד בממשל ארצות-הברית ובכמה מדינות אירופה לתוכנית זו.

הכנסת קוראת לסעודיה, כמו לכל ארצות ערב, להצטרף לתהליך השלום ללא תנאים מוקדמים.

5. הכנסת רואה בצער וכדאגה את העלאתן של הצעות בארצות-הברית ובמדינות אירופה, העומדות בסתירה להסכמי קמפ-דייוויד, ודוחה את החלטת ונציה. יש באלה כדי לפגוע בתהליך השלום ובמדינת ישראל.

6. הכנסת מביעה את דאגתה וזעמה על אישור עסקת הנשק האמריקנית-הסעודית, וקוראת לארצות-הברית ולידידותיה בעולם שלא לספק נשק למדינות באזור המתנגדות לתהליך השלום ומאיימות על קיומה של ישראל.

הצבעות בכנסת: הראשונה — לאישור הצעת החלטה בקשר עם סיכום הדיון המדיני: השנייה — אבקש לערוך הצבעה בקשר עם החלטת הממשלה למנות את שר השיכון והבינוי לסגן ראש הממשלה. החלטה שנתקבלה ביום כ"ג באב התשמ"א, 23 באוגוסט 1981, עלייסוד סעיף 17(א) ו-15(ג) לחוק-יסוד: הממשלה, כפי שתוקן ביום ט"ז בחשוון התש"ם, עליידי הוספת סעיף קטן 5(ד), שלפיו רשאית הממשלה למנות שני סגנים לראש הממשלה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זאת צריך להביא כהודעה.

ראש הממשלה מ' בגין :

אני מתכבד להודיע לכנסת, שביום ההוא החליטה הממשלה למנות את שר הבינוי והשיכון, דוד לוי, לסגן ראש הממשלה. עלי-פי חוק-יסוד: הממשלה, אבקש מן הכנסת לאשר את מינוי הזה.

היו"ר מ' סבירור :

אדוני ראש הממשלה, אסב את תשומת-לבך: עלי-פי סדר-היום, הבעיה השנייה תידון, ואחר כך תהיה הצבעה. היא נפרדה מהנושא הראשון.

היו"ר מ' סבירור :

אני מחדש את הישיבה. אנחנו ניגשים להצעות סיכום. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם יוסף שפירא.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל) :

ובכן, רבותי, אני מבקש לציין בסופוק את העובדה, שהכנסת על סיעותיה הוכיחה דאגה כנה לביטחונה ולשלומה של מדינת ישראל.

שמעון פרס (המערך) :

האם זו הצעת הסיכום?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל) :

אני אומר כמה מלים לפני הצעת הסיכום.

שלמה הלל (המערך) :

גם אני אקדים כמה מלים להצעת הסיכום.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל) :

בבקשה, הצעת הסיכום. הצעת סיכום מטעם סיעות הליכוד, חזית דתית לאומית, יהדות התורה — אגודת ישראל ותנועת מסורת ישראל:

1. החלטת ונציה של מדינות אירופה, הידועה כשם "היוזמה האירופית", נדחתה על הסף. ישראל לא תנהל משאומתן עם שום גורם על יסוד תוכנית או יוזמה זו.

2. שמונת הסעיפים שהוצעו עליידי יורש העצר הסעודי אינם מהווים תוכנית שלום, אלא הם עלולים להוליך להעמדת עצם קיומה של מדינת ישראל בסכנה. לפיכך, לא תנהל ישראל שום משאומתן עם שום גורם על יסוד התוכנית הסעודית.

3. הכנסת מודיעה כי ישראל קיימה ותוסיף לקיים את כל התחייבותיה על-פי הסכמי קמפ-דייוויד, שהם הכסיס היחיד למציאת פתרון הן לבעיית הערבים חושבי יהודה ושומרון והן לשאלת השלום באזור. כפי שגם התחייבו ארצות-הברית של אמריקה ומצרים.

4. ירושלים האחת היא בית ישראל.

כשטחים הכבושים, והכנסת דוחה אותו.

5. הכנסת קובעת כי מדיניות הממשלה מובילה למבוי סתום ועלולה להביא למלחמה חדשה. הכנסת קובעת כי הדרך היחידה לפתרון הסכסוך היא בכינון שלום ישראל-פלשתינאי, המבוסס על נסיגת ישראל מכל השטחים שנכבשו ביוני 1967 והקמת מדינה פלשתינאית בצדה של מדינת ישראל.

היו"ר מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. אני מזמין את חברת הכנסת גאולה כהן להביא את הצעת סיעתה.

גאולה כהן (התחיה):

הצעת סיכום מטעם סיעת התחיה:

1. הכנסת קובעת שהאלמנטים המרכזיים בתוכנית הסעודית הקרירה על שם פהר, נסיגה לגבולות 1967, מדינה פלשתינית בשטחי יהודה ושומרון ועזה שכירתה מזרח ירושלים, סילוק ההתנחלויות שהקימה ישראל כשטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים, מימוש הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי — כל האלמנטים האלה, שאותם תיאר, ובצדק, ראש הממשלה כחיסול ישראל בשלבים, מקופלים ומצויים למעשה בתוכנית קמפ-דייוויד וממשיכים להיות חלק בלתי-נפרד של התוכנית המצריות, בהתאם להצהרות הרשמיות של מצרים, תחת שלטונו של הנשיא סאדאת אחמול ושל הנשיא מוברק היום.

2. הכנסת מזוהירה אפוא את הממשלה, שהוקעת תוכנית פהר ללא התנערות מוחלטת ממדיניות קמפ-דייוויד ומהמשך הליכי הנסיגה, לא רק שלא תעצור את תמיכת ארצות-הברית, מצרים ואירופה בתוכנית הסעודית, אלא תעשה את ממשלת ישראל אחראית לקידומה של התוכנית הסעודית על כל השלכותיה הגורליות לקידמה של ישראל וביטחונה.

3. הכנסת קובעת שהנסיבות החדשות, הביטחוניות והצבאיות, שנוצרו באזור מאז נחתמו הסכמי קמפ-דייוויד, מחייבות את הממשלה להערכה מחדש של ההסכם שנחתם בין ישראל ובין מצרים, כמגמה:

(א) לעצור את הנסיגה מסיני ולמנוע הפקרת בסיסים שחינויותם לביטחון ישראל גדלה היום במיוחד.

(ב) למנוע את החרפה שבעקירת יישובים יהודיים בארץ-ישראל, כתכל ימית וכאופיה.

(ג) להבהיר בדרך מחייבת, הן למצרים והן לארצות-הברית: (1) שריבונותה המלאה של ישראל על ירושלים ושלמה אינה ניתנת למשא-ומתן ולא תעמוד כנושא לדיון בשום שעה ובשום פורום שהוא; (2) שההתנחלות ביהודה ובשומרון ובצדה, עיבוי ההתנחלויות הקיימות והקמת התנחלויות נוספות, תימשך בכל התנופה, והיא עניינה הבלעדי והריבוי של ממשלת ישראל.

4. הכנסת מאמצת את דברי ראש הממשלה מאתמול, לאמור: "ההתנחלות היהודית בארץ-ישראל היא לא רק וכותנו, שאננו ניתנת לערעור, אלא היא חלק בלתי נפרד של ביטחוננו הלאומי. כל רדישה לסלקה או להפסיקה — נדחתה ותידחה". הכנסת מבינה את הדברים האלה כחלים גם על חבל ימית, שהוא חלק מארץ-ישראל.

5. הכנסת קוראת לממשלה להגביר ולחזק את יישובי סיני, ושולחת ברכה למתיישבים החדשים בחבל ימית.

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

7. ירושלים המאוחדת היא בירת ישראל.

8. הכנסת קוראת להגברת פעולות ההסברה המדינית הישראלית בארצות-הברית, באירופה ובשאר מדינות העולם.

9. הכנסת קוראת לממשלת ישראל לכבד בדברים עם ממשלת ארצות-הברית לתאום מדיני מוקדם להבטחת ביטחונה של ישראל ושלום האזור.

היו"ר מ' סבירור:

תודה לחבר הכנסת שלמה הלל.

משה ארנס (הליכוד):

אני מבקש לקרוא עוד פעם אחת את הצעות הסיכום של הליכוד והמערך, כי יש לי הרושם שהן זהות כמעט.

היו"ר מ' סבירור:

האם אתה מתכוון להצביע כעד הצעת הסיכום של סיעת המערך?

משה ארנס (הליכוד):

אבקש לקרוא את הצעות הסיכום.

היו"ר מ' סבירור:

קראו את ההצעות. בהצעת הסיכום של סיעת המערך מזמינים את ערב הסעודית למשא-ומתן לשלום. אם אתה מסכים לזה, בבקשה.

שלמה הלל (המערך):

כדי למנוע אי-הבנות, אני רוצה לקרוא באוזני חברי הבית את הנאמר בהצעת הסיכום שלנו על ערב-הסעודית.

בסעיף-4, לאחר שאנחנו דוחים את המסמך הסעודי, שהוא קיצוני, חד-צדדי, נושא אופי של תכתוב וטומן כחובו סכנות חמורות לישראל, אנחנו מציעים: "הכנסת מביעה דאגה מביטויי עידוד כממשל ארצות-הברית ובכמה מדינות אירופה לחוכנית זו. הכנסת קוראת לסעודיה, כמו לכל ארצות ערב, להצטרף לתהליך השלום ללא תנאים מוקדמים". זה נאמר. דומני שזה אינו עומד בסתירה לשום דבר שהכנסת הושת רוצה בו.

מרדכי גור (המערך):

אין סיבה שלא להצביע יחד.

היו"ר מ' סבירור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הצעת סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון לסיכום הדיון המדיני:

1. הכנסת דוחה את הודעת ראש הממשלה על המצב המדיני.

2. הכנסת מביעה את התנגדותה לשיתוף-הפעולה האסטרטגי בין ממשלת ישראל לממשל האמריקני, המכוון נגד המדינות העצמאיות והבלתי-מזדהות באזורנו ונגד בריח-המועצות. הכנסת קובעת כי הברית האסטרטגית מסכנת את השלום והביטחון באזורנו ואת עצם קיומה של מדינת ישראל.

3. הכנסת קובעת כי על ישראל לנהל מדיניות של עצמאות, שלום, אי-הזדהות ונייטרליות, ולא לשמש כבסיס בשירות המטרות הגלובליות של ארצות-הברית, והייליה אינם צריכים לשמש כשירות-תחמים בשירות ושינוגטון.

4. הכנסת קובעת כי המינהל האזרחי בגדה המערבית אינו אלא צורה אחרת ומסוכנת עוד יותר של הדיכוי הקולוניאלי.

— הודעת הממשלה על המצב המדיני (הצעות סיכום) : אישור מינויו של השר דוד לוי —
לכהנות סגן ראש הממשלה נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון —

בעד ההצעה שהביא חבר הכנסת
שלמה הלל — 36

נגד — 57
ההצעה שהביא חבר הכנסת שלמה הלל לא
נתקבלה.

בעד ההצעה שהביא חבר הכנסת
אברהם שפירא — 55

נגד — 18
נמנעים — 27
ההצעה שהביא חבר הכנסת אברהם שפירא
נתקבלה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה שהביא חבר הכנסת
גאולה כהן — מיעוט
נגד — רוב
ההצעה שהביא חבר הכנסת גאולה כהן לא
נתקבלה.

בעד ההצעה שהביא חבר הכנסת
תופיק טובי — מיעוט
נגד — רוב
ההצעה שהביא חבר הכנסת תופיק טובי לא
נתקבלה.

ד. אישור מינויו של השר דוד לוי לכהנות סגן ראש הממשלה

נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון

נמצא בידי הספר שמערכת "מעריב" העניקה לנו. ניסיתי
כאמצעותו, תוך שימוש בהודמות של המינוי החשוב הזה,
לבחון את הכנסת דרך הראי של אינטגרציה, שילוב וקידום של
מנהיגות פוליטית מקרב מי שהגיעו לישראל אחרי הקמתה.
והתחלתי לסמן — אומנם זה דבר שמכחינה חינוכית לא
ייעשה, אני מקווה שאוכל אחר כך "לגהץ" את הספר הזה
מחדש — ומצאתי שכמחצית מחברי הכנסת נמנים עם קהילה
של יהודים שהגיעו ארצה אחרי הקמת המדינה, מכל העדות,
ואני מרגיש את הדבר הזה, והם נמצאים בבית הזה. בהשוואה
למדינות אחרות שבהן קיימת בעיה דומה של שילוב — שם
אין עולים, שם יש מהגרים — שילוב אנשים חדשים שנוספו
לאותה אומה, לאותה חברה, כמערכות החברה והפוליטיקה,
אני חושב שבישראל התרחש חתך של גיוס פוליטי.

מינויו של דוד לוי לסגן ראש הממשלה מסמל את התהליך
הזה, באותה מידה שמינויו של ישראל קיסר לממלא מקום
מוזכר ההסתדרות מסמל את התהליך הזה, באותה מידה
שמסמלת את זה העובדה שכמחצית מחברי הרשויות
המקומיות בישראל נמנים עם אותה קהילה של אנשים שבאו
בצעירותם ארצה ותוך תלאות, תוך הצורך להתגבר על
מחסומים חברתיים, כלכליים, פסיכולוגיים, הגיעו למצב שבו
הם שותפים ליעוצב חיינו כמערכות וכתח-המערכות של
הפוליטיקה הישראלית. עם אלה נמנים יותר ממחצית ממזכירי
מועצות הפועלים, כמחצית מחברי הוועד הפועל של
ההסתדרות, כשתי חמישיות מן הוועדה המרכזת, חברי כנסת
רבים, שרים עדיין לא רבים, אבל המינוי הזה מסמל את המשכו
של התהליך הזה.

בעבודתי הקודמת, לפני בואי לכנסת, עסקתי בחקר
החברה הישראלית וליוויתי את התהליכים האלה. אני חושב
שצריך להדגיש ולציין את התהליך הזה, כי בקצב שלו
ובמשמעות המינויים — הוא יחיד במינו בעולם. אני אומר זאת
דווקא על רקע התופעות שהתרחשו במערכת הבחירות
האחרונה, תופעות של חשבון נפש נוקב בשאלות של היחסים
הבין-שכטיים, הבין-עדתיים, של היהודים המתקבלים בארצם.

אני רוצה לומר, שתהליך זה מתרחש בכל המפלגות, ואת
זה רציתי לומר באופן אישי וחברי ביותר לדוד לוי, משום שהיו
ניסיונות לבחון את הנושא העדתי תוך תיאור מועדף של
מפלגה כזאת על פני מפלגה אחרת. אם תעינו בספר הזה תראו
שליחים בתפקידים מרכזיים או מי שהיו מיעדים לתפקידים

היו"ר מ' סבידור :

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. חברי הכנסת, אני
מחליט להקדים את הסעיף בדבר אישור מינויו של השר דוד
לוי לכהנות סגן ראש הממשלה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זה בניגוד לסדר-היום.

היו"ר מ' סבידור :

אני מצטער מאוד, עברתי על התקנון, זו זכותי.

אני מזמין את חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו — את חבר
הכנסת שלמה לורין.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אבל לא היתה הודעה של הממשלה.

היו"ר מ' סבידור :

כבר היתה הודעה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
איפה? מתי?

היו"ר מ' סבידור :

ראש הממשלה הודיע על כך בסוף דבריו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זה לא לכבוד הכנסת. זה צריך לבוא כהודעה נפרדת לפני
הבית.

היו"ר מ' סבידור :

חבר הכנסת טובי, והאם הצעקות הן כן לכבוד הכנסת?
וכל ההפרעות הן כן לכבוד הכנסת? ראש הממשלה הודיע,
ואינני צריך להזמין את ראש הממשלה שנית, כל מה שאני
עושה הוא שאני מקדים את הדיון, היות שהודעתו של ראש
הממשלה כבר נמסרה.

בבקשה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה
לבדוק את השר דוד לוי למינויו, ולהיאחז במינוי הזה כדי לתאר
תופעה מעניינת מאוד בהווי הפוליטי והחברתי של ישראל.
בשנים האחרונות היינו עסוקים בשאלת הגיוס הפוליטי, בעיקר
בהקשר של פרשת היחסים בין שבטי ישראל ובין עדות ישראל.

— אישור מינויו של השר דוד לוי לכהונת סגן ראש הממשלה נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון —

יכולנו לחסוך ממון. לשפר את מבנה כוח האדם במדינה ולשפר את סידור העבודה הלאומי.

יכול לבוא משהו ולטעון, בצדק, שהדברים האלה בחלקם הם מסורת נמשכת. אבל כל ממשלה נדרשת מחדש לאחריות, ואני אינני רוצה אפילו לתאר את הסיבות של קיום מצבים דומים בעבר. אין עוד צורך בכך. זו ממשלה שנייה של אותו דם פוליטי, ועליה רובצת כבר האחריות כולה על העניינים האלה. אני מצטער על כך, שבצעם מבנה הממשלה ובשינויים שמתרחשים בתוכה לא מסתמנת בשום אופן המגמה לשיפור נמרץ של מבנה הממשלה, ועקב כך — של מבנה המינהל הציבורי כולו; ותופעות של כוכו כוח אדם, כוכו ממון ויציאת מצבים שבהם התקציב נגזר מהיקפו של כוח האדם, טרם מצאו את פתרונן.

אני מעיר הערות אלה במגמה קונסטרוקטיבית בהחלט, כי יש שאלות שיש לגביהן מחלוקת מדינית, והיא קיימת, ויש שאלות שבהן אפשר למצוא איחוד רב בביית הוה, במגמה של שיפור ממשל מאוד בעבודת הממשלה, המינהל הציבורי והמינהל הממלכתי. הייתי שמח מאוד, לו כתוצאה משינויים אלה היו מתלוות גם סמכויות. הנה, למשל — ובכך אסיים — התחום שעליו ממונה סגן ראש הממשלה מר דוד לוי הוא תחום שהוא כעצם אינטגרלי מיסודו, אפילו הממשלה פגשה את האינטגרציות של האינטגרליות של התחום הזה, כאשר היא דנה בסיבוב שנוצר בינה לבין, הסוכנות היהודית כשאלות כאלה, וכדאי אולי לחשוב על הרחבת אותה סגנונות לממדין מודל של תיאום בין אותם המשרדים שהם דלכנטיים לתחום הטיפול שלך, מר לוי. אני גם מעודד אותך לחתור לכך שתהיה סימטריה ממשית בין התפקיד והתואר החדש ובין הסמכויות. אני קורא, בעצם, להרחבת סמכויותיך במודל שלי.

היור"ר מ' כהן:

תודה רבה לחבר הכנסת שבת וייס. רשות הדיבור לחבר הכנסת צ'רלי ביטון, ואחריו — לחבר הכנסת אלעזר גרנות.

צ'רלי ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צדק חבר הכנסת תופיק טובי כאשר קרא בקצרה ביניים אחת לסדר הדין בכנסת. לפחות כשדנים במינוי תפקיד כל כך רם בממשלה הזאת מן הראוי היה שראש הממשלה יעלה על הדוכן ויודיע הודעה נפרדת לחלוטין עלרצונו במינוי לתפקיד של סגן ראש הממשלה.

חברי הכנסת, המיועד לתפקיד סגן ראש הממשלה, מר דוד לוי, הינו בן לעדה הצפון אפריקאית שאני נמנה עמה. הוא אב למשפחה ברוכת-ילדים, תושב עיר-פיתוח, ונוסף על אלה, אני רואה עצמי ידור של השר דוד לוי. עם כל כך הרבה דברים משותפים, הייתי צריך לשמוע על מינוי לתפקיד היום לכאורה, אך מה אני יכול לעשות ובמישור המדיני-סיעתי-מפלגתי עבר בינינו חתול שחור-משחור, הלא היא המדיניות האנטי-סוציאלי של ממשלתו, אשר דוד לוי לא רק שותף לה אלא ממלא תפקיד פעיל בכיצועה הלכה למעשה.

דוד לוי אחראי לצמצום הכוניה בארץ, כאשר כתוצאה מצמצום בניית הדירות מטעם הממשלה עלו מחירי הדירות ורווחיהם של הקבלנים. דוד לוי שותף לממשלה המעלה את מחירי מצרכי היסוד כל שבוע לטובת העשירים ולרעת העניים. דוד לוי שותף למדיניות הממשלה בכיפוף הסובסידיות ובציצת האבטלה. בסגירת מפעלים וכניפוף הפעילות הפיננסית להעשרת העשירים. דוד לוי, הוא ורק הוא אשר העלה את שכר הדירה המוגן בשיעור של כ-150%, שכר דירה אשר יוטל על שכמם של תושבי שכונות מוסרה, התקווה ופיו. דוד לוי לא יכול היה להושיע את תושבי בית-שאן, כשמדיניות הממשלה תבעה צמצום חלקן של הירושות המקומיות. דבר שהביא להפסקת זרימת המים לעיירה זו בחודשים הלוהטים של הקיץ. דוד לוי, אף בהיותו תושב אותה עיירה הסובלת

מרכוים, בכל המפלגות, אני חושב שזאת החשיבות של התהליך הזה.

לגבי ידיד המאורע האיש הזה, על הסמליות שבו, הוא מאורע חשוב בהווי החברתי של מדינת ישראל, אני חושב שזה גם מטיל אחריות כבדה על דוד לוי, משום שבדרך הטבע המינוי הזה מפנה וזקורים נוספים לאישיותו, הוא נמצא במוקד של כמה ציבוריות, מוקד של הודעות או מוקד של פיזור רגשות-ניכור על רקע הוויכוח סביב הגיוס הפוליטי של ישראל, ואני חושב שאם הוא ישיקף על דרכו, על הדרך של חבריו, הוא יוכל בהחלט לציין, שעם כל התלאות ועם כל הקשיים אין כמו מדינת ישראל בתחום האינטגרציה של כל העדות בגיוס הפוליטי, ואשמח מאוד, אם עם המינוי הזה תיפסק השיטה של התיאור הסטריאוטיפי של התהליך הזה, ומתוך האחריות הזאת אנחנו נניח לביקורת, שכרוב המקרים לא היתה ארגומנטטיבית, ונטפל בעניינים שבאמת צריכים טיפול, והם רבים. ואני בטוח שהשר לוי ואחרים, באותה מידה שאנחנו היינו עושים זאת אילו היינו בממשלה, יטפלו בדברים האלה. אני מאחל לך הצלחה בתפקידך.

אני רוצה להעיר כמה הערות לגבי הצד המבני. ראש הממשלה, בהודעתו המפורפת לאום שלו לסיכום הדיון המדיני, ניהל ויכוח פרוצדורלי מנומס וקצר עם יושב-ראש הכנסת. אני חושב שתוכנו של הוויכוח הזה כשלעצמו מסמל, לפי הערכתי, יחס אפתי כלפי החשיבות של מבנה הממשלה, משום שראש הממשלה טען באותה שיחה קצרה, שלפי הערכתו, אם חבר משמש ממלא בממשלה והמדובר רק במינוי לתפקיד אחר או נוסף, אין זה שינוי במבנה הממשלה. ואכן אני חושב שבמונחים ריאליים קלע ראש הממשלה למצב הריאלי, ואת המצב הזה הייתי מבקש לבקר.

מבנה הממשלה משקף במידה רבה מאוד את תפקודה של הורע המבצעת כולה, ואני חושב שממשלת ישראל הנוכחית — לרבות המינוי הזה, שפרסונלית בירכת עלי מכל לב — כנויה בשיטה אימפטרית, המשקפת את רוב הבעיות של התרבות המינהלית המבצעת במדינת ישראל. יש בה שני סגני ראש ממשלה: יש בה שר ללא תיק התיאום לכלכלי, מר מרדור; יש בה שר ללא תיק, שר אחר. אין איחוד אותן אינסטיטוציות שלפי הערכתך היה צריך להיות להן אחידות, ולו הן היו משולבות במבנה מינהלי תבוני, רציונלי, היתה מתפרת כמידה רבה מאוד עבודת הממשלה.

מה כוונתי? — אני יודע שבכנסת הקודמת, שלא היתה לי הזכות להימנות עם חבריה, היה ויכוח נוקב על עצם הוספת סגן ראש ממשלה שני. הוויכוח הסתיים כפי שהסתיים. אינני חושב שזה פסול שראש ממשלה יש שני סגנים. לגבי ידיד יכולים להיות לראש ממשלה שלושה סגנים, אם הסגנות היא בעלת משמעות במבנה הממשלה. יש ממשלות שבהן סגני ראש הממשלה הם שרים מתאמים לתחום מסוים. יש סגן ראש ממשלה, שהוא שר מתאם לתחום הכלכלי, יש שר שהוא סגן מתאם בתחום של מדיניות החוץ והביטחון, לסגנות מתלוות מבנה של סמכויות. לנו יש מצב, שהסגנות אינם גוררת בהכרח שינוי בסמכויות ובתפקידים, והיא באה לבטא סימבולים שאני מחשיב אותם מאוד — לכן בירכתי על עצם המינוי — אך בזה לא רש.

יש לנו בעיה מתמשכת של תיאום בתוך הממשלה; יש לנו בעיה מתמשכת של תרבות פוליטית לטיפונית, שיש אין-סוף רשויות שיתכן שאפשר היה לארגן אותן מחדש; ויש חוסר-תיאום מספיק בין משרד הפנים ובין אותו ענף במשרד החקלאות, שהוא מינהל מקרקעי ישראל, כשאלות רבות מאוד שנוגעות לתכנון לאומי, וכל שר החקלאות ושרי הפנים התנסו בזה; יש לנו עדיין שבט מערכות גלביית מסים, ולי אין ספק שבמבנה אחר ובמגמה ליתר תיאום יכולנו לחסוך חלק מהן.

— אישור מינוי של השר דוד לוי לכהנות סגן ראש הממשלה נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון —

מאבטלה, לא יכול להביא מפעל לכית-שפן ולא יכול למנות סגירת המפעל היחיד שם.

דוד לוי מהווה רק קישוט מזרחי בתוך ממשלת ההון הגדול. ההון המתנפח על חשבון פועלי ישראל. דוד לוי, שנעלב על כי גולו ממנו את התואר "שר הקליטה" וסירב להצטרף לממשלה החדשה, נחרצה לאחר שפיצו אותו בתואר החדש "סגן ראש הממשלה" וביטל את סירובו "העקבני".

ואם כבר אנו עוסקים, רבותי חברי הכנסת, כמזרת, הרשו לי להשמיע סיפור קצר מן הפולקלור ההודי: ידוע לכם, רבותי, שמרבית תושבי הורדו שורפים את גופות מתים ושומרים מעט אפר בצנצנת לשעת מצוקה. אלמנה מקשמת נהגה לפנות בתחינה לאותה צנצנת בכל עת שחשה במצוקה. היא פנתה אליה בבקשת ישועה עת מצד השורד ושבר רגלו, אך תחינתה לא עזרה והשורד מת. היא התחננה לפני הצנצנת בבקשה לגשם כשהיובש שרר בהודו, אך גם כן לא פנתה. היא התחננה לפני הצנצנת בבקשת רפואה לבנה היחיד, אולם צנצנת האפר היא בסך-הכול צנצנת, והילד שבק חיים לכל חי. אז גברה חמתה, תפסה בצנצנת, הלכה לכיוון החלון ואמרה: את השורד לא הצלת, גשם לא הורדת, את הבן לא ריפאת, אז מה אני צריכה אותך כאן, לעזאזל — כקישוט? ואז פתחה את הצנצנת ופיזרה את תוכנה לכל הרוחות.

אני סיימתי את הסיפור, והמבין יבין.

רבותי, חברי הכנסת, כאשר למינוי עצמו — אנו נצביע נגד, בגלל הרכב הממשלה הזאת, מדיניותה והקו הפוליטי שלה.

היו"ר מ' כהן:

תודה לחבר הכנסת ביטון. רשות הדיבור לחבר הכנסת אלעזר גרנות. אחריו רשום חבר הכנסת חנן פורת — הוא איננו ואנו נעבור לאחר מכן להצבעה.

אלעזר גרנות (המעודן):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צר לי עד מאוד שאת נאומי הראשון בכנסת הזאת צריך אני לתחוח לא כפי שהייתי רוצה, בדברי ברכה לשר דוד לוי. יד לי טענה עמוקה לשר דוד לוי, שזנע ממני אפשרות זו: ואת דברי אפרש במהלכם.

הצעת המינוי של השר דוד לוי כסגן נוסף לראש הממשלה חורגת מתחום המרקחה המשפחתית של חטיבת חירות בליכוד, שבה, על-פי השמועה, נתבשלה הצעה זו כפיצוי לשר הנפגע מכך שהמשרד לקליטת העלייה הופקע מחזקתו. מאזנה של הממשלה הקודמת בראשותו של מנחם בגין ובכיכובו של דוד לוי בכל הנוגע לקליטת העלייה זועק אלינו מדרכי ציון האבלות מעולים, ממדרכות ניוירוק ולוס-אנג'לס השוקקות יורדים וממרכזי הקליטה הסתומים.

כנושא קליטת העלייה, שלא ככנושא הבינוי והשיכון, לא עמד לו לשר דוד לוי התחלות הבנייה של ממשלות המערך. שהוא ועוזריו ניסו לסתם ולהעביר על שמו, על כל פנים, הישגיו בתחום קליטת העלייה לא הוגשו בין נימוקיו האטרקטיביים של הליכוד, שנעודו לשכנעו לבחור בדרך הנכונה.

אדוני היושב-ראש, לא בכאב נפדד השר דוד לוי מהמשרד לקליטת העלייה, ולא בייסורי נפש הוא העבירו לידיי של השר אבוטחצירא. שהרי מי כמונו יודע, כי כל עוד יאחז הליכוד בהנהגה השלטון, ידיו של השר אבוטחצירא תהיינה ריקות מקליטת עלייה. עוד שתיים-שלוש הכרות מיתרות על התייצבותה של ישראל כראש חץ אנטי-סובייטי; עוד שניים-שלושה מסעות הסתה בין-ערתיים, שיוסיפו זיהום אקולוגי בחברה

הישראלית: עוד כמה קיצוצים בתקציבהן של תנועות הנוער התלוזצות בתוך-לארץ, על-ידי חבריו של מר בגין בהנהלת הסוכנות וההסתדרות הציונית — וטשטוף העלייה מן המזרח ייבש וילך והורם הדקיק של העלייה מהמערב יחלש וילך, ושלום על ישראל: אין פרץ עולים ואין צווחת נקלטים.

במה יעסוק, אם כן, השר אבוטחצירא? אל דאגה — גם הוא יעסוק בהעברת כספים לאגודת ישראל. שהרי משמידלדלת הקליטה הפיסית, מתרבה הקליטה הרוחנית, ואם בקליטה רוחנית עסקינן — מי לנו כאגודת ישראל ראיה לנחם נכבד מכלל תקציבי הקליטה הרוחנית במדינת ישראל? מדוע הם דווקא? — פשיטא: מפני שהחרדים משלמים מסים, וכסף יהודי גולל שולקח בכפייה, מצווה היא לקחתו בחזרה מן המדינה הציונית ולהצילו מידה — נאום האדמו"ר מבלו. וראש הממשלה מצווה, ושר האוצר משלם, והשר לקליטת העלייה מעביר. יש סדר בממשלה הזאת.

ואולם, אם לא כפיצוי על תיק השר לקליטת העלייה שנגזל ממנו מוצע לשר דוד לוי להיות סגן ראש הממשלה, במה זכה בכל זאת לכבוד זה? מהו שהניע את ראש הממשלה לרוממו עד כדי כך שתאה מלכות נוספת ונוגעת במלכותו? שהרי מעתה מימינו "אריק מלך ישראל", משמאלו "דוד מלך ישראל", והוא "בגין מלך ישראל", ועל ראשו שכנית אל. כל כך הרבה מלכים בכפיפה אחת. אינפלציה כזאת של מלכויות, ולא רק של מלכויות, בממכתה אחת, ובכל זאת, במה זכה השר דוד לוי לכבוד הגדול?

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עדים היינו אתמול כולנו לגילוי מרגש של אהבת ישראל, כמיהה לשיתוף פעולה על יסוד קונסנזוס לאומי וקריאה לאחדות מעשה לאומי מפני ראש הממשלה. לא רק משלחת הסכרה משותפת לכל סיעות הבית הציע לנו ראש הממשלה. לא נתקרה דעתו עד שקרא לנו להיות שותפים אפילו בשיקום השכונות, אותה אכן טובה שכנונו, שהשר דוד לוי מופקד עליה, והוא, ראש הממשלה, מוכן להופיע לעניין זה עם שמעון פרס, וחבריו השרים יופיעו עם עמיתיהם מן המערך. ממש פסטיבל של אחווה לאומית בתאיטרון העונות של ראש הממשלה. כאמרו הפתגם הערבי: "יום עסל — יום כסל", שפירושו יום כצל ויום רבש — הכול כאוות נפשו של המחזאי. המופע של אתמול היה כולו רבש. מרוע? על מה? מפני שעת צרה היא ליעקב, ובעת צרה צריך, כידוע, הצע להתלכד וצריך שתהיה אחוות יתר.

אכן, עת צרה היא ליעקב, עת צרה מאין כמוה. אבל לא רק צרה מחוץ, גם צרה מבית, וזו שמבית מזינה את זו שמחוץ, וזו שמחוץ מפרנסת את זו שמבית, וזאת אולי צרת הצרות כולן.

אדוני ראש הממשלה, לא רק על הטפל אנחנו נחלקים אלא גם על העיקר, לא רק על החלקי אלא גם על המכלול. אני לא אגע בדברי בצרה שמבית, שהיא דרכו המדינית והחברתית של הליכוד. כבר נאמר עליה משהו אתמול, ומה עוד שראש הממשלה מכחיש שהיא צרה מעיקרה, ואין תימה, שהוא הרי עומד בראשה. אדבר בצרה שראש הממשלה מודה שהיא צרה ואף מתריע עליה, זו שמחוץ.

אדוני היושב-ראש, צרה זו — תמול-שלושם נולדה? האם לפני שנולדה הצעת השלום הסעודית, אותה צרה לא היתה צרה? האם כעבר ראש השנה היה שלום בחילנו ושלוה בארמנותינו? האם בחודשים מאי יוני שטו סיעות של יוני שלום מעל לראשינו? במה עסקו אז ראש הממשלה וסגנו המיועז? במה שצריכים היו לעסוק, לשיטתו של ראש הממשלה?

חברי הכנסת, לא אתמם בפניכם, ימי בחירות הם ימי עימות, ועל כן גם לא אתחסד ולא אחפש גילויי אהבה ואתווה

— אישור מינויו של השר דוד לוי לכהונת סגן ראש הממשלה נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון —

משה קצב (הליכוד):

רצינו לתת לך הודמנות לשמוע את חבר הכנסת גרנות.

הי"ר מ' כהן:

חברי הכנסת, אבקש לא לעזור לי.

חנן פורת (התחיה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאשר לוויכוח שהתנהל כאן ברגע זה אני רוצה לומר, שהייתי מצפה שהדיונים בכנסת יתקיימו באיזו שהיא האווירה כאמת, ואם הודמנה לי הזכות לדבר כך שהחברים ישמעו את דברי, ולוא רק על רקע הצלול — מה טוב. אני אומנם צעיר לימים וטירון כאן בכנסת.

יעקב גיל (המערך):

אתה צעיר לימים.

חנן פורת (התחיה):

עדיין לא ראיתי בשום מקום, בשום דיון, בשום מערכת של ניהול עניינים, בין בתחום הנהלה, בין בתחום מפלגה, בין בתחום קיבוץ, באספה או בכל מקום אחר שאתה רוצה — צורה כזאת של דיון.

הייתי רוצה לומר דברים אישיים אל השר דוד לוי. על כן לא הכינתי את ידברי בכתב, ואני מקווה שדברים היוצאים מן הלב ייכנסו אל הלב.

יחסה של תנועת התחיה לממשלת ישראל אינו צריך בירור ולא כאן המקום לעמוד עליו. די היה בהצבעה שהתקיימה קודם כדי להעמיד כמלוא החריפות את ההבחנות ואת ההבדלים; בין השאר הם נוגעים לדברים שבהם אתה אמור לטפל ולעסוק. על כן אי אפשר להפריד בין הדברים. לכן אומר מראש: כשם שלא תמכנו בממשלה, כך גם לא נוכל לתמוך במינוי השר דוד לוי לסגן ראש ממשלה, כיוון שאיננו מקבלים את המינוי של הממשלה כולה.

עם זה הייתי רוצה לשים פדות ולהבדיל בין הדיון העקרוני על קווי היסוד של הממשלה, שמכוחם לא תמכנו בממשלה, לבין התייחסות אל התפקיד הנכבד, הכבד והגדול המוטל עליך כשר השיכון; והתפקיד הזה בעינינו גדול מן התפקיד של סגן ראש הממשלה.

גם אינני רוצה לעסוק בעבר, אני רוצה לעסוק כמה שעומד על הפרק ולבקש ממך לנסות להתמודד, תוך כדי התעלמות ממשקעים, שיכול להיות שהיו בעבר, בדברים שונים, להתמודד בכנות, בתקיפות, באומץ רב, ובעיקר במסירות לתפקיד, שלדעתי הוא אחד התפקידים המכריעים ביותר — תפקיד של שר שיקום, תפקיד של שר בינוי, של שר שאמור להיות אמון על הפיתוח ועל התנופה של בניין במדינת ישראל.

הייתי רוצה לבקש ממך שלא תשית לבך לא ללחצים של חברות קבלניות ושל אנשים המחפשים מה קל להם ומה טוב להם, לא לתוכניות "ל" למיניהן ולא לעיבוי ערם באזור השפלה, שהוא צפוף ותנוק וכולו מהווה איזה מגלופוליס אחד ענק, שיש בו הרבה כוח מח"ץ, ראשי תיבות — אמר משהו בבריתות הדעת — של: מסירות, חס וצפוף, להיפך, שתהיה המדיניות מדיניות של פיזור האוכלוסין, מדיניות שבה העיקרון המנחה הוא כי מה שטוב למדינת ישראל טוב לכל אחד מפרטיה, גם אם לא ברגע זה, ולא מדיניות שתיקבע על-פי רצונו של הפרט שטוב לו ונוח לו וקל לו. שתהיה המדיניות מדיניות של תנופת התיישבות — כפרית ועירונית — בכל חלקי ארץ-ישראל, כששתי נקודות-מוקד עומדות במרכז של תוכנית הבינוי והשיכון: האחת, תנופת התיישבות בכל רחבי ארץ-ישראל, מסיבית, גדולה, לכל גוניה, כלא הדולרים לא של תנועות ולא של מפלגות, תוך כדי ביטול החלוקה

דווקא באותם ימים. אבל מכאן ועד לזריעת שנאת אחים ועד לליכוי אש וזה של משטמה בין יהודי ליהודי — פעורה תהום. ושלושת הצעדים שבהם עברו ראש הממשלה וסגנו המיועד תהום זה בחברות, פוסלים את שניהם מלהטיף לנו לאהבת ישראל ולצפות מאתנו לשותפות כמעשה ובאחריות עמהם; ואותו צעד רביעי שעשה השר דוד לוי בגפו, מונע ממני, לצערי העמוק, וזאת למרות הנקודות החשובות שהעלה חבר הכנסת שבח וייס, מלהצטרף אפילו לאיחולי הברכה לשר לוי על מינויו.

הי"ר מ' כהן:

חבר הכנסת גרנות, כבר הערתי לך פעם אחת בשקט, אותחתי לך. אני מבקש.

רוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם יש לו מלה טובה לומר, נקציב לו מזמנו.

הי"ר מ' כהן:

לא, אינני מקבל זאת. יש לו זמן קצוב.

אלעזר גרנות (המערך):

כל מלה שאמרתי היתה טובה. תנו לי הודמנויות, אני מלים טובות.

רוני מילוא (הליכוד):

אתה ממליך מלכים.

אלעזר גרנות (המערך):

אינני ממליך מלכים. אחרים המליכו, ואני מודה כאנוס.

אני רוצה למיים ורוצה לפרש לשר לוי את הנקודה האחרונה שהעליתי. ראיתיך, אדוני השר, כערכ הסיום של ועידת ההסתדרות, אתה הפלגת מעבר לאחרים. לא רק הסתת אלימות, אתה גם עמדת על הדם. היה בידך למנוע מה שקרה שם, וגקראת לבמה. כשהיתה אלימות ישבת ושחתק, וכשעלית לבמה יצקת שמן על המדורה. חטאך זה אסור שיימחה! על כן לא אברך כיום זה, לצערי העמוק, גם כגלל מדיניותה של הממשלה, שגם לגביה בלבד יש לנו הרבה מה לומר היום.

הי"ר מ' כהן:

תודה רבה לחבר הכנסת גרנות, רשות הדיבור. לחבר הכנסת חנן פורת, ואחריו — לחבר הכנסת יהודה פרח, אחרון הנואמים בדיון זה.

משה שחל (המערך):

אבל הודעת שיש הצבעה.

הי"ר מ' כהן:

חבר הכנסת פורת לא היה, הוא הופיע, ואינני רוצה לגזול ממנו את ההופעה.

משה שחל (המערך):

אבל הודעת שיש הצבעה. הוא איבד את זכות הדיבור.

הי"ר מ' כהן:

הודעתי שיש הצבעה, וחבר הכנסת פורת לא היה אז. כיוון שהופיע, נתתי לו את האפשרות לדבר. אני חושב שכדאי לתת לחבר הכנסת להתבטא.

משה שחל (המערך):

רוני מילוא (הליכוד):

הי"ר מ' כהן:

לא, לא היה רוב. חבר הכנסת רוני מילוא, אל תעזור לי. אני מבקש.

— אישור מינויו של השר דוד לוי לכהונת סגן ראש הממשלה נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון —

הסקטוריאליזם; והאחרת — תשומת-לב מיוחדת לאוכלוסיית המצוקה, שאני יודע שאתה רגיש לה, לפתרון בעיותיה בתחום של בינוי ושיכון, אבל גם כאן ללא ויתור למה שנוהג לכאורה כרגע זה, אלא דווקא מתוך מחשבה מה טוב לטווח ארוך.

לעיתים, כבוד השר דוד לוי, במקום נסות לשקם שכונות טלאי על גבי טלאי, במקום שהתנאים הבסיסיים אינם מאפשרים זאת ואתה אינך אלא מייפה ונותן שרק על פני וקנה כלה — לפעמים טוב יותר לפתור, להרחיב, מדוע שלא יהיה שיקום של שכונות מצוקה באזורים חדשים, במרחבים חדשים, תוך כדי מתן תנאים נכונים?

יעקב זיאק אמיר (המערך):
מה תעשה עם הקיימות?

חנן פורת (התחיה):
דברתי על שיקום שכונות במקום שאתה יודע שאתה עושה את זה טלאי על טלאי, ואינך יכול לפתור את הבעיות אלא בהיקף כפול ומכופל של הוצאות, ובתוצאות שלא יצדיקו את זה.

יעקב זיאק אמיר (המערך):
אתה מציע להעביר את שכונות המצוקה מהערים לערי הפיתוח, ליהודה ולשומרון?

חנן פורת (התחיה):
הרשה לי, אני לא זולתי ברעיון של שיקום שכונות מצוקה במקום שניתן לשקם אותן או אפשר להרחיב. אמרתי שלא ככל מקום הפתרון של שיקום הוא נכון. יש פעמים שבמקום לשקם דבר מעורער ומחבל בהוצאות כפולות ומכופלות, יש לך אפשרות לפתור את הדברים בדרך של בנייה מחדש, בדרך של שיכון מחדש, בדרך של יצירת תנאים אקולוגיים חדשים וגם במקומות חדשים, לא רק, אבל גם.

היו"ר מ' כהן:
חבר הכנסת פורת, אני אותי לך לסיים דברך. אני מבקש לסיים דברך.

חנן פורת (התחיה):
עוד מעט אסיים דברי.

כבוד השר, את תשים את לבך לניסיון להסית ולומר: שכונות מצוקה או ההתנחלויות — כמו שקוראים לזה — הגליל או הנגב, הגב או יהודה ושומרון, לא זאת הבעיה האמיתית ולא בין אלה מצוי המחל, המחל האמיתי מבחינת הפניית המשאבים והתקציבים הוא במרכז, בין כניעה ללחצים ולרצונות של המעגל המבקש להמשיך ולעבות את הקיים, שהוא כבר מעובה די והותר, שהוא כבר מהווה מקום שבו המפגעים האקולוגיים והתעבורתיים כתוצאה מהצפיפות והלחץ הם מעל ומעבר להרחבה, לפיתוח, כאשר זה מה שעומד על הפרק, מתברר שיש מקום גם לזה וגם לזה, אל תיתן, גם לא בכיטור, מקום ליצור את הפער הזה בין שכונות לבין ההתיישבות.

ועיקר העיקרים — בקשה, משאלה, אפילו תפילה: היה שר הבינוי ולא שר הפינוי, היה שר הנטיעה ולא שר העקירה, אני מאחל לך בכל לב, אני מתפלל, אני מקווה, עמך, שלא תעקור נטוע, שלא תהרוס כנוי.

ראש הממשלה אמר, שאנחנו רוצים מכול וכול את תוכנית שמונה הנקודות של פדה, שביניהן תוכנית חיסול ההתנחלויות שהקימה ישראל בשטחים מאז 1967. אני הרגשתי כיצד הוא חלף על זה ביעף, הוא ציפה אולי לקראת הביניים, ולא באה, אתה, אדוני ראש הממשלה, התחלת בהסכמה לעקירת היישובים, לפינוי ההתנחלויות, מה לך כי תלין על ההמשך, שהוא רק טבעי לך?

ראש הממשלה מ' בגין:
אני רוצה לומר לך שאתה אומר דבר שלא היה ולא נברא. יהודי דתי צריך לפחד משקר. אני יכול להוכיח לך זאת.

חנן פורת (התחיה):
אני מבין לאור זה, שאתה אומר שאתה מתנגד לפינוי ההתנחלויות.

ראש הממשלה מ' בגין:
אל תטוף לי מוסר בארץ-ישראל. עדיין לא נולדת כשאני נלחמתי למען ארץ-ישראל.

חנן פורת (התחיה):
זה איננו רלבנטי לעניין, עם כל הכבוד, עם כל הזכויות שיש לך, מעשיך ירחיקו ומעשיך יקרבוך. מי שהרים ידו וחמך בעקירת יישובים בארץ-ישראל, לא יכול לבוא בטענות על כך שממשיכים בדרך.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
היום לא כותרים ראש ממשלה, כותרים סגן ראש ממשלה. ראש הממשלה כבר נבחר.

חנן פורת (התחיה):
נכון, ועל כן אני אומר לשר דוד לוי — וזה רלבנטי לעניין —

ראש הממשלה מ' בגין:
המשפט הראשון שאמרת לא היה ולא נברא. אני אוכיח לך זאת, תבקש פגישה.

חנן פורת (התחיה):
אני שמח מאוד לשמוע, אם אני מבין את הדברים נכון, שראש הממשלה מתנגד לעקירת היישובים. אני שמח מאוד על כך.

מרדכי גור (המערך):
אולי היושב-ראש ירשה לנו לשמוע את ההכרעה על הנושא הזה?

חנן פורת (התחיה):
אני מבקש להבין מה לא היה ולא נברא. האם לא היה ולא נברא שהסכמת לעקירת יישובים בארץ-ישראל? אמרת "לא היה ולא נברא". אני מבקש להבין, אחזור כי מדברי אם אני טועה, מה לא היה ולא נברא? כשאמרת סעוריה: חיסול ההתנחלויות שהקימה ישראל בשטחים מאז 1967, ואתה בצדק הוקעת זאת אתמול כדבר איום ונורא, שעומד נגד כל הבסיס של הציונות, אני רוצה להבין האם סעוריה לא מצאה את הפתח לכך, את הבסיס לכך, גם בלגיטימציה שאנחנו נתנו לעקירת יישובים בארץ-ישראל, תוך כדי הבנה שזה יהיה תקדים גם לשאר הגזרות.

היו"ר מ' כהן:
חבר הכנסת חנן פורת, כבר ביקשתי פעמים מספר, כבר סיימת את הזמן שלך מעל ומעבר למותר. אני מבקש ממך לסיים דברך.

חנן פורת (התחיה):
אני מסיים בבקשה ובתפילה אל השר דוד לוי — היה שר הבינוי ולא שר הפינוי, חזק את ידי אלה שמתיישבים, אל נא תעקור נטוע, יהי רצון שתזכה לכך.

היו"ר מ' כהן:
תודה, רשות הדיבור לאחרון הנואמים בדיון זה, חבר הכנסת יהודה פורת, בבקשה.

יהודה פורת (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני קיוויתי לחזמי כי בחירתו של השר דוד לוי לתפקיד סגן ראש הממשלה תזכה

— אישור מינויו של השר דוד לוי לכהונת סגן ראש הממשלה נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון ;
ערעוריהן של סיעת חד"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת בדבר רצונה להחיל דין רציפות על הצעות חוק —

אבל מוכן מאליו שלא הייתי מעז לעלות על הבמה הנכבדה הזאת רק לשם הבעת הצד הסמלי שבמאורע חשוב זה. אני משוכנע שאנו משמשים פה לרבים מחברי הכיתה הזו, באומרו כי זו לא רק בחירה נכונה אלא בחירה מתאימה וקולעת מכל הבחינות.

השר דוד לוי נצרך בכבוד ההיתוך של החיים הציבוריים. מראשית דרכו היה שליו נאמן לבוחריו, פעל רבות במערכת הפוליטית, למד ותרם רבות בתפקידיו בוועדות הכנסת השונות, נטל חלק פעיל ולעתים מכריע, במערכות ממלכתיות רבות והכשיר עצמו כמורידיו, באומץ לב וכשרון וכאורך רוח להגיע אל התפקיד הרם הזה, שבו כל התכונות האלה הן בסיס איתן להצלחתו, ללא כל ספק, גם בתפקיד הנכבד הזה.

אדוני היושב ראש, כמו רבים אחרים אני מרגיש שאנו נותנים לא רק את אמוננו לדוד לוי, אלא נופלת בחלקנו הזכות לנצל את כישוריו של האיש ואת היסוד המאחד שבו — הוא מסמל את שגשוגה ותפארתה של מדינת ישראל.

היו"ר מ' כהן:

תודה רבה לחבר הכנסת פרח. נפסיק את הישיבה לחמש דקות לצורך הצבעה, כי החברים עדיין לא באו, לא כולם נמצאים כאן. בהתאם לתקנון אני יכול להכריז על חמש דקות הפסקה.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
למה להכריז חמש דקות הפסקה?

פנחס גולרשטיין (הליכוד):
חבר הכנסת אמיר, אתה הרי לא תתנגד לדוד לוי, אז מה אכפת לך?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

(הישיבה הופסקה בשעה 19:22 וחודשה בשעה 19:23.)

נמנעים
5 —
ההצעה לאשר את מינויו של השר דוד לוי
לכהונת סגן ראש הממשלה נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

הכנסת אישרה את מינויו של השר דוד לוי לתפקיד סגן ראש הממשלה. אני מאחל לו הצלחה בתפקידו הרם, הנישא והחשוב.

לתמיכה מלאה של כל הכיתה. שהרי בעצם זה היה רצון העם. אם אנחנו יוצאים אל הציבור ושואלים אותו על השר דוד לוי, מכל מקום מניסיוני שלי ומניסיונם של חברי, שמעתי את כולם תומכים בו ומכירים בו כדמות הראויה לתפקיד הרם והנישא הזה.

יש רק להתעלות ברגעים שכאלה מן השיקולים הפוליטיים הצרים ולבחון את הדבר לגופו. שהרי אני מאמין באמונה שלמה, שכל אחד מן היושבים פה, גם האופוזיציה, יודע להוקיר ולהעריך את הכישורים ואת הסגולות ואת היכולת האמיתית ואת הפוטנציאל הטמונים בשר דוד לוי.

אדוני היושב ראש, הרגשה טובה היא לי, גם כבוד רב. ואני מרשה לעצמי לומר בפתח דברי — הרגשה של שליחות ציבורית, בעומדי כאן לפני בחירתו של ידידי חבר הכנסת וחבר הממשלה מר דוד לוי לתפקיד הרם, החשוב והמשמעותי של סגן ראש ממשלת ישראל. לא ארחיב את הדיבור על הסגולות האישיות המרובות המאפיינות את השר דוד לוי, ברצוני רק להדגיש את הציפיות, התקוות והחזון הנובעים מהעמדתו של השר דוד לוי ליד אחד ממקדי הכרעה העיקריים של עמנו כבד הזה. אסור לנו להתעלם מן הצד הסמלי שבבחירה זו, המסמלת את התגבשות העם ואת אחדותו הלאומית הנשענת על כל שכבותיו ורובדיו. חשיבות רבה נודעת לסמליות זו, משום שהיא מציינת את הדרך הארוכה שאנו עוברים מקיבוץ גלויות לבניית חברה, שכל אחד בה חש כי הוא יכול ומסוגל לקחת חלק בתוכה.

אין ספק כי היום הזה הוא יום חג ושעה גדולה לרבות ולמאות אלפי תושבי ישראל, וגם יהודי התפוצות, אשר חשים גאווה על שאחד מתוכם, מפשוטי העם ומבוניו, ייצג אותם בתפקיד הרם הזה. אני בטוח שזוהי שעה גדולה ושעת שמחה לבני הארץ, אשר מראשית הגשמת החזון הציני עשו למיזוג כן ואמיתי של הגלויות. בחירה זו היא הוכחה לאמיתות החזון הציני, לחינוכותו ולמימושו הלכה למעשה.

היו"ר מ' כהן:

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. מי בעד מינויו של דוד לוי לסגן ראש הממשלה, נוסף על תפקידו כשר הבינוי והשיכון, ירים את ידו. אנקש למנות.

ה צ ב ע

בעד	51 —
נגד	28 —

ה. ערעוריהן של סיעת חד"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת בדבר רצונה להחיל דין רציפות על הצעות חוק

עבודה (תיקון מס' 4), התשל"ח — 1978: חוק הנעור (שפטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 2), התשמ" — 1980: חוק המקרקעין (הקניית זכויות לזרים), התשמ"א — 1981: חוק המים (תיקון מס' 7), התשמ"א — 1980: חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשמ"א — 1981: חוק הבזק, התשמ"א — 1981: חוק הבזק (העברת עובדים), התשמ"א — 1981: חוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה), התשמ"א — 1981: חוק לחיקון פקודת מס הכנסה (מס' 50), התשמ"א — 1981: חוק עידוד התעשייה (מסים) (מס' 8), התשמ"א — 1981: חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 9), התשמ"א — 1981.

היו"ר מ' כהן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר־היום: ערעוריהן של סיעת חד"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת בדבר רצונה להחיל דין רציפות על הצעות חוק, רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי שינמק ערעור על שבע הצעות חוק, ואחר כך — לחבר הכנסת צירלי ביטון.

תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו, בהתאם לחוק הרציפות, הגישה ערעור על החלת הרציפות על 11 חוקים המצויים בסדר־היום. אני אזכיר אותם: חוק יישוב סכסוכי

אני אשיג את השגותי לגבי כמה חוקים — —

היז"ר מ' כהן:
חברי הכנסת, אני אאלץ להפסיק את הישיבה בתוך הרעש הזה.

גז' יעקבי (המערך):
זה איום שנעמוד בו.

היז"ר מ' כהן:
אתה תעמוד בו, או נמשך הלאה את הישיבה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — וחבר הכנסת צ'רל' ביטון יעלה את הערעורים של סיעתו לגבי חלק שני של הצעות החוק האלה.

הצעת התיקון לחוק יישוב סכסוכי עבודה, שנתקבלה בכנסת ב־21 בנובמבר בקריאה ראשונה, באה להחיל את התיקון הממלכתי של המחלקה ליחסי עבודה בעת סכסוכי עבודה בשירות ממלכתי, וזאת על־פי התיקון המוצע בסעיף 40(4)(א) לחוק יישוב סכסוכי עבודה. פירושו של תיקון זה, שאחת מזרועות המדינה, המחלקה ליחסי עבודה במשרד העבודה, תשמש מעין בורר בין המדינה ובין העובד. זוהי, אומנם, הצעת חוק על בוררות מוסכמת, והיא כאילו משווה את מעמד המדינה עם מעמדו של מעסיק פרטי לפי החוק הקיים, המסדיר תיווך בבוררות מוסכמת.

הצעת החוק הזאת היא, בעצם, חלק מחוק כולל, שכל מגמתו חתירה לבוררות חובה במשק הפרטי וגם במשק הממלכתי, דבר שממשלת הליכוד דוגלת בו על־פי המצע שלה. התנגדנו בזמננו לחוק יישוב סכסוכי עבודה (בוררות מוסכמת), ואנו מתנגדים אומנם אף על־פי התיקון הזה. לכן אנו מתנגדים לתיקון שהובא ב־1978 ולא נתקבל, עד סיום העבודה בכנסת התשיעית, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

במצאות, סכסוכי העבודה העיקריים שפרצו במשק הממשלתי — הסכסוכים של המורים, עובדי חברת החשמל, עובדי המדינה לסוגיהם — מצאו את פתרונם כמשאומתן ישיר בין נציגי העובדים ובין נציגי המדינה. אנו בעד שמית יסוד זה של משאומתן ישיר בין נציגי העובדים לנציגי המעבידים, כחלק מתופש המאבק של האיגוד המקצועי, ואנו מתנגדים להגבלתו על־ידי בוררות חובה או בוררות מוסכמת או כל צורה אחרת של פתרונות כפריים.

אנו דוחים את העמדה של הממשלה והחוגים הימניים והאנטי־פועלים, המנסים תמיד, בכל סכסוך עבודה, להטיל את האשמה והאחריות על ציבור העובדים — המורים, עובדי המדינה, עובדי "אל על", שכיום נמצאים בסכסוכי עבודה רציניים, ואנו מביעים את רגשות הסולידריות והתמיכה לעובדים אלה במאבקם הצודק, כל זה נעשה תוך התעלמות מאחריות הממשלה ומדיניותה, ההורסת את רמת החיים של ציבור העובדים על־ידי האינפלציה, היוקר, הקפאת השכר, תוך רצון לכבול את ידי העובדים כמאבקם למען הגנה על זכויותיהם.

המערך, בעת הקריאה הראשונה, תמך בהצעת החוק הזאת מתוך הנחה מוטעית, לדעתנו, שהצעת החוק מצביעה על כך שממשלת הליכוד ונחה את המצע שלה בדבר הנהגת בוררות חובה במשק בכללותו, ומסתפקת בחוק זה, המאפשר בוררות מוסכמת במשק הממשלתי, זוהי אשליה, בכך אחס רק מחזקים את מגמת בוררות החובה הקיימת, שיש להתנגד לה בכל החוק.

על כן אנו קוראים לכנסת לדחות את הצעת חוק סכסוכי עבודה (תיקון מס' 4) משנת 1978.

הצעת החוק השנייה, שברצוני להגיש עליה היא הצעת חוק המקרקעין (הקניית זכויות לזרים). הצעת חוק זו הובאה לכנסת לקריאה ראשונה ב־15 באוקטובר 1980. התנגדנו לה ואנו מציעים שלא להחיל עליה את חוק הרציפות.

הצעת החוק מתיימרת לאסור מכירת מקרקעין לזרים, אך האמת היא, שהצעת החוק, לפי סעיפיה השונים, מעניקה למינהל מקרקעי ישראל סמכות לפסול עסקות, להתנגד למכירתן, להקשות על מכירות מסוימות של מקרקעין, למי שאיננו יהודי, וזוהי תמצית הצעת החוק, שהיא הצעת חוק גזענית מובהקת, אשר מבטאת את המדיניות הכללית של השלטון.

הצעת החוק מדברת על מניעת מכירה של מקרקעין לזרים, כאשר ממשלת ישראל בראשות מנחם בגין מוכנה למכור את כל הארץ לזרים, ומציעה יום יום בשיטות לכוחות הים, היבשה והאוויר של ארצות־הברית, כימים אלה מתגלית בכל חומרתה מדיניות מכירת הארץ לארצות־הברית במסגרת שיתוף הפעולה האסטרטגי, כאשר ממשלת ישראל מוכנה להעמיד שטחים נרחבים לרשות כוחות זרים, לרשות כוחותיה של ארצות־הברית, כבסיסים, כמחסנים, כשטחי אימונים, מתוך השתעבדות לאימפריאליזם האמריקני ומתוך איבה אנטי־סובייטית עיוורת.

לכן הדיבורים על הגנת מקרקעי הארץ מפני השתלטות זרים כביכול, כפי שמדובר בהצעת החוק, זוהי דמגוגיה, כאשר מאחורי הצעת החוק מסתתר דבר אחר לגמרי, לאו דווקא מניעת השתלטות זרים, אלא הצמקת הגישה הגזענית במדיניות הקרקעית של השלטון, וזאת לפי הגישה הלאומנית הקובעת שמי שאיננו יהודי אין לו זכות קניין על קרקע לאום. תורידו את כל הקישוטים של הצעת החוק ותיווכחו לדעת, שתוכנה האמיתי הוא, שרק מי שהוא יהודי מותר לו לקנות מקרקעין בישראל.

חעינו בסעיף 1 בהצעת החוק, המגדיר את המונח "זר", ותיווכחו שאף מבלי להזכיר שייכות ללאום כלשהו, מוציאים מהגדרת "זר" כל מי שהוא יהודי גם כאשר איננו אזרח המדינה, לעומת זאת, ערבי שהוא אזרח ישראל יכול להיחשב זר. כל עסקת מכירה, גם אם הקונה הוא אזרח ישראל, ניתן לסרב לאשר אותה, בהתאם להצעת החוק, על־סמך חשש מזויף, בהתאם לסעיף 3(1), שהקונה פועל בשביל אדם זר. לפי סעיפי משנה (2) ו־3(3), כל יהודי, גם אם אינו אזרח ישראל, בין שהוא מתגורר בישראל ובין שלא, איננו זר. לעומת זאת, זר הוא גם מי שפועל כביכול בשביל זר, גם אם הוא אזרח ישראל. אין כאן שום קריטריונים, מה ייחשב כך ומי לא ייחשב כך, והכול יהיה נתון לשיקול דעתו השירותית של רשם עסקת המכירה, שמעניקים לו לפי סעיף 8 גם סמכות למנוע את ביצוע הרישום בטאבו, אם יחשוד סתם שהקונה פועל מטעם גורם זר. קביעות כאלה, פירושים סתם ושירות אלה, הם לפי שיקוליו הבלעדיים והשירותיים של מינהל מקרקעי ישראל, לפי ראות עיניו האנטי־ערביות והגזעניות.

מדברים מאחורי הקלעים על הסכנה שבהעברת מקרקעין למיסין, ומסכים לזה מטפחים רגשות לאומניים־דתיים. היו תקופות בתולדות הארץ, כמאה הקודמת, כאשר באמצעות המיסין פעלו בזה מעצמות קולוניאליות. היום הדברים שונים, ואין להתעלם מדיקטת של דתות שונות היום האת.

מסכים להצעת החוק מדברים על סכנות מדומות של השתלטות גורמים ערבים זרים, כביכול, על מקרקעים בישראל, וגורמים אלה הפיצו אף את ההגדרה הגזענית על קיום קרן קיימת לישמאל, כביכול, וכל זה בזמן שהממשלה מנהלת מדיניות של גישול החושבים הערבים מקרקעותיהם. כל זה כדי

— ערעוריהן של סיעת חד"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת —
בדבר רצונה להחליט דין רציפות על הצעות חוק —

המדינה. והעיקר, לא רק שהוא יהיה עצמאי, אלא לפי הצעת החוק הוא יהיה פתוח, כדי לפתח שירותי בוק כקצב מואץ. תוך שימוש במקורות מימון חיצוניים שייגייס מהציבור בארץ ובחוצה-לארץ. וכאן העוקץ בשתי הצעות החוקים האלה: יצירת גוף עסקי, אשר דלתותיו יהיו פתוחות להשקעות הון פרטי ישראלי וזר, הפיכת השירותים האלה לחברה פרטית. וזו השלטת ההון הגדול והמנופוליסטי על שירותים ממלכתיים אלה, כאשר התוצאה של התפתחות כזאת, בסופו של דבר, תהיה לא שיפור השירותים — כפי שהצעת החוק וורה חול בעיניים — אלא ייקורם המתמיד, כדי להבטיח את הרווחים הגדולים למשקיעים ולבעלי ההון הנצלי מישאל ומחזק לה. העברת השירותים הממלכתיים להון פרטי, הרדוף בצע ורווחים, תפגע ברמת השירותים בסופו של דבר; תפגע בציבור אשר יצטרך לשלם יותר; ותפגע בעובדים שהם כיום, במיוחד עובדי הדואר והטלפון ושירותי תקשורת אחרים, מבין המקופחים והמנוצלים ביותר עובדי המדינה. בצדק מתנגדים העובדים להצעת החוק. גם עצם העברתם לגוף עסקי תפגע בזכויותיהם כעובדי מדינה ולכן יש להתנגד.

אנו מתנגדים לכל המגמה הזאת, לכל הקו הזה של ממשלת הליכוד כממשלת בעלי ההון הפרטי, לחסל נכסים ושירותים שבבעלות המדינה ולהעבירם לבעלי הון, לרעת השירותים ולרעת העובדים גם יחד.

על ארבעת החוקים האלה רציתי להתעכב. לגבי יתר החוקים שאנחנו מערערים עליהם, נאמרו הדברים שלנו בזמנם, ואני מבקש להתייחס אליהם ולהצביע שלא לקבל את הפניה של הממשלה להחליט דין הרציפות עליהם.

היו"ר מ' כהן:

תודה רבה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור לחבר הכנסת צירלי ביטון. ואחריו — לחבר הכנסת אמרי רון.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפנינו הצעה להחליט דין הרציפות על הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. התשס"א — 1981. התיקון לחוק הנוער והתיקון לחוק מס הכנסה (מיסוי כתבאי אינפלציה).

חברי הכנסת, לפני כשמונה שנים הביאה ממשלת המערך הצעה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, אשר רוב סעיפיו זהים לחוק המונח לפנינו אך בהבדל קטן, והוא חשוב ביותר: בהצעה הזאת נאמר כי החוק יכופע באמצעות קופות-החולים הקיימות. וכן בעוד הבדל קטן חשוב: הגוף אשר יקבע מה, איפה וכמה — יהיה המרעצה הרפואית הארצית. ומדוע אני מיחס ערך רב להבדל הקטן הזה, כביכול?

המצב כיום, רבותי חברי הכנסת, הוא זה, שהשירות הרפואי המגוש על-ידי קופות החולים, כמותו, טיבו ומחירו נקבעים על-ידי נציגי המבוטחים, הלוא הם חברי הקופה; וזאת על-ידי החלטות המתקבלות באופן דמוקרטי בוועיות קופת-החולים.

בוועידות אלה משתתפים גם נציגי הליכוד ומפלגות אחרות, השותפות בממשלה אך אינן מיוצגות בהסתדרות. אולם בגלל היותן נציגות ציבור מכללי השירות, זכאות הם להשתתף בוועידה כזו ונוטלות הן חלק בקביעת דרכה של קופת-החולים כמוסד המגיש שירות חיוני מאוד לאזרחי המדינה.

בטיזתה הקודמת שהוכנה על-ידי ממשלת המערך נקבע — גם אז — כי נציגי המבוטחים הם אשר יקבעו את דרכי פעולתה של הקופה, וזאת על-ידי נציגי המוסד במרעצה הרפואית הארצית. באה ממשלת הליכוד והפכה את כל היעד

להצדיק את ההיסטריה הלאומית המטופחת היום נגד מכירת דירות מגורים בנצרת-עלית, בכרמיאל ובמקומות אחרים לתושבים הערביים. שהגיעו אצלם מים עד נפש בגלל מצוקת הדיור והמתסור כקרקע בכפרם או בעירם. ולכן הם מוכנים לקנות, לשכור ולגור בדירות פנויות במקומות כמו נצרת-עלית. מעלות או כרמיאל. עד עכשיו ניסו למנוע עסקות כלכליות טהורות על-ידי לחץ ציבורי ואווירת לינץ' אנטי-ערבית על מוכרי הדירות לערבים. עכשיו, לפי הצעת חוק זו, הניתן האפשרות לכפות את ההיסטריה הגזענית האנטי-ערבית ולמנוע מכירת דירות מגורים או חלקות אדמה לערבים באופן חוקי.

הצעת חוק זו נודף ממנה הריח הגזעני של שר החקלאות דאז אריאל שרון, שדיבר באופן דמגוגי על מניעת השתלטות הזרים על אדמות הלאום, וכוונתו היתה לתושבי הארץ הערבים.

והצעת החוק הזאת, חברי הכנסת, היא נדבך נוסף למדיניות המצפית, הסירת הירוקה והנישול בצפון ובנגב. הנה היום הופיעו בפני הכנסת נציגיהם של כ-800 בדואים בנגב מבני השבטים סראחין וג'נאביב. המתגוררים זה דורי דורות על-ידי מצפה-רמון. הם חיים ומתגוררים דרך קבע זה שנים. מאז ימי טורקיה בארץ הזאת, על אדמותיהם, חיים מחקלאות וממרעה. משרד החקלאות ומינהל מקרקעי ישראל, באמצעות הסירת הירוקה וכל יתר משרדי הממשלה, חברו יחדיו לנהל טורר אכזרי נגד 75 יויתר המשפחות הערביות אלה, הדרושות שישאירו אותן לחיות בשלום על אדמתן. נמנע מהן אפילו את המים לשתיה. וגם כשהם מביאים את המים ממרחקים — מתנכלים להם, אוסרים אותם, מתעללים בהם. הם משמשים מטרה מתמדת לסירת הירוקה, לקלגסיו של השר שרון כשר החקלאות. מפקיעים את צאנם, שוחטים, גוזלים, מוכרים בגניד עדשים. מתנהגים כלפיהם כפי שהתנהגו בזמנם אל האינדיאנים, מתוך נסיון ברוטלי לחסל את עצם קיומם. המשטרה מוסיפה חטא על פשע, כאשר במקום לטפל בתלונותיהם היא פותחת נגדם תיקים. השלטונות מתנגדים אפילו לסיים פעולות הסדר קרקעות, כדי שלא להסתכן בפסיקה לטובת הבדואים שהם בעלי האדמה.

הם באו כיום לכנסת, גברים נשים וטף, עם זעקה ודמעה, אך גם עם החלטה נחושה שלא לוותר על זכותם לחיות כבני-אדם שווים-זכויות במולדתם, על אדמתם. אני מעביר את זעקתם הכאובה לבית הזה, וקורא לכל בעלי המצפון שלא לתת להתעלל באנשים האלה אך ורק מפני שהם ערבים, מפני שהם קורבן למדיניות הקרקעות הגזענית של השלטון בישראל. תנו להם לחיות בשלווה וכבש. תנו להם מים, בית-ספר, תנו להם את האפשרות לחיות כבני-אדם במולדתם.

הצעת חוק המקרקעין (הקניית זכויות לזרים) היא השקפות של המדיניות הגזענית הלאומית כשטח המקרקעין, ולכן אנו מבקשים שלא להחליט עליה את חוק הרציפות.

באחרונה ברצוני להתעכב על שני חוקים: חוק הבזק, התשס"א — 1981, וחוק הבזק (העברת עובדים). התשס"א — 1981. הצעת חוק הבזק דנה בשירותי הדואר, הטלפון, הטלגרף, הרדיו והטלוויזיה. במבוא להצעת החוק שהובאה לא לכנסת נאמר: הציבור, הממשלה ואף עובדי משרד התקשורת עצמם אינם מרוצים כיום ממצב שירותי התקשורת, סובלים, בין השאר, מפיגורים כהתקנת טלפונים וכמתן שירותים אחרים לציבור, מסורבל בביצוע השירותים ומאי-ניצול כוח-האדם וההון העומדים לרשותם. כל זה נכון. איזה פתרון מציעה הממשלה? על-פי שני החוקים האלה היא מציעה הקמת גוף עסקי, כהגדרת החוק, עצמאי ונפרד משירות

אם בהצעת חוק זו אין כדי להסביר לנו לאן מובילה ההצעה בכללותה, הרי לפנינו עוד הוכחה כי אכן הצעת החוק היא לרעת הנער. סעיף 3 בחוק מציע להוסיף: "ובסופו יבוא ציונה בית-המשפט על התוקף קטין כמעון נעול כאמור, רשאי הוא לצוות כי הקטין יתחיל לרצות את עונשו במאסר עד להשמתו במעון, ובלבד שתקופת המאסר, כאמור, לא תעלה על שלושים יום". חד וחלק. הרי רחמים בני רחמים נאחנו — לשים את הנער במאסר, רק שלא יעלה על שלושים יום. האם יש כאן, בבית הזה, חבר כנסת אחד, היכול להכטיח כי נער כזה במאסר — עם כוגרים כמכין — לא ייאנס ביום הראשון לשהותו שם? האם יש חבר כנסת כזה? זכור, רבותי חברי הכנסת, את אותו נער אשר הושם בבית-מעצר בחדרה ומצא את מותו ביד סוטה מין. רק לילה אחד היה במעצר. כאן מדובר בשלושים יום.

על כן, לאור האמור לעיל, אני מתנגד להחלת דין הרציפות על הצעת החוק הזאת. אם הצעה זו תתקבל היא חזיק לנותר.

בהמשך לסדרת החוקים האלה והצעות החוקים יש גם הצעת החוק כמס הכנסה, החוקים האלה הוגשו בחדש יוני, נכון יותר, שבועיים לפני מועד הבחירות לכנסת העשירית. החוק הוא מסוכך, מחייב דיווחים רבים ויגביר את הנטל על המנגנון, החוק לא להכטיח לבעלי ההון, אשר הרוויחו סכומי עתק מהאינפלציה הדוהרת, אפשרות להתחמק מתשלום מס, ככך שתהיה בידם אפשרות לטעון שאלה הם רווחים אינפלציוניים. החוק הזה מתעלם מן השכירים אשר תוספת היתוך שהם מקבלים בעקבות התאגדותם היא חלק בלתי נפרד מהאינפלציה. מן הדין לעדכן את תקרות המס בהתאם לשיעור האינפלציה.

חוק זה יוצר כפילות ויסבך את פעולות עובדי מס הכנסה בכך שהוא יוצר שתי מערכות מס, והאחת אינה בתאום עם השנייה.

בגוף החוק כתוב גם, שרק ההילומנים יהיו פטורים מן החוק הזה, כי הם יגישו את החשבונות שלהם בדולרים. אולם הרי כל המשק הזה מתנהל, למעשה, בדולרים. כל מי שמעניין במודעות בעיתונים נוכח לדעת שמי שרוצה לשכור דירה, מי שרוצה לקנות מכונית — צריך לשלם בדולרים. כל המשק מתנהל בדולרים. האורח ברחוב אינו מכיר בכלל בשקל. אולי מוטב שכולם ינהלו את פנקסיהם במטבע-חזן? זה יפשט את מערכת החישוב.

חוק זה, רבותי חברי הכנסת, צריך היה לעבור חודשי לימוד ועיבוד בוועדת הכספים על-מנת להכין את הדרכים לכיצועו וליישומו. אז ניתן להציע הצעות לחוק או להבהרה.

נוסף על כך מן הדין לציין, שבטיוטה הראשונה כלל החוק — הכוונה היא לחוק מס הכנסה — סעיף אשר התייחס למיסוי על רווחי ניירות ערך. משום מה הסעיף הזה נעלם בנוסח הנמצא לפנינו. אני מבין שזה נובע מן העיתוי, כי החוק הוגש ערב הבחירות והשר לא היה מעוניין להגיש את התורמים הטובים למפלגתו.

כאמור, החוק הזה לא היה נחוץ כלל ולא היה מוגש לולא היתה מערכת בחירות. אם וכאשר תהיה מגמה לרפורמה במיסוי — יש לעשותה מן היסוד ולהחיל אותה בכל המסים, הישירים והעקיפים. שרוב הנטל שהוא מטל על שכמם של השכירים, בפרט כמס ערך מוסף, שהוא מס על צריכה ולא על הכנסה. אפילו נצרכי הסעד משלמים אותו מתוקף החוק.

על כן, לאור האמור לעיל, אנו מתנגדים להצעת הממשלה להחיל את דין הרציפות על הצעות החוקים והצעות החוקים הללו.

הטוב אשר היה בהצעה הקדמת, על-ידי נטילה שני הסעיפים, שעליהם דיברתי, ממנה, מהשינוי, נכון יותר מהעיוות, שערוך בה הופך שר הבירואות להיות הקובע למי ולאיוז בקבוצה לתת שירות, איזה שירות וכמה, מה עוד שאין זכר למוסדות כמו קופות-החולים, בעלות המוניטין של 65 שנות ניסיון ברפואה וברפואה מנועה.

על-פי הצעת החוק של השר שוטסק, יכולים כמה קציבים מכפר-סבא או מחיפה להתארגן כחברה למתן שירות רפואי. הם יפתחו מרפאה שבה יימצא רופא לכל 10,000 אזרחים, שיטפל בחולים על-פי שיטת הסרט הנז. יכולה גם לבוא קבוצת בעלי-הון ולפתוח בית-חולים שיהיו בו כל השירותים — נסביון או ברחביה — ובו ינתן שירות של רופא אחד לכל 100 אזרחים. לשר שוטסק המלה האחרונה, הוא הקובע. הוא יכול גם לדרוש או להטיל תשלומים, אגרות והיטלים על שירותים שונים, כגון צילום רנטגן, מתן זריקה, ביצוע חיבור שבר וכדומה.

על-פי החוק המוצע יכול מחר השר לצמצם את התקציב של השירות הרפואי, כפי שמנסים לטפל את קצבאות הילדים — ואין שום ערובה שלא יעשו זאת. ואז, אוי ואבוי, גם שירות חיוני זה ייפסק לכדור משחק ביד התקציבים של האוצר. יש לציין, רבותי חברי הכנסת, שהחוק הזה לא בא לשם מתן שירות רפואי או לשם שיפור השירות, כי השירות הניתן על-ידי קופות-החולים הקיימות הוא מן הטובים בעולם. אם המגמה היא לשפרו, ואין גבול לשיפור — על הממשלה לתת את חלקה לקופות-החולים. כך ישתפר השירות. אולם, מטרת הממשלה הזאת אינה שיפור השירות, עובדה שהיא מצמצמת את חלקה בתקציב קופות-החולים של ההסתדרות משנה לשנה, כדי לאלצה להכתיב הממשלה.

ועוד מטרה לממשלה הזאת בהצעת החוק, והיא: להפריד בין ההסתדרות ובין הגשת השירות הרפואי, ובכך להחליש את כוחה של ההסתדרות.

מאן — חוק זה אינו כריא לציבור. על כן אנו מתנגדים לו ולהצעה להחיל עליו את דין הרציפות.

הוא הדין לגבי חוק הנער, חברי הכנסת, לפנינו מונחת הצעת חוק הנער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 12), התשמ"ס — 1980. התיקון המוצע בחוק זה אינו אלא הרעה, אשר לא חשרת את המטרה, אם המטרה היא באמת סיוע לחוקן דרכו של נער שמעד, לדוגמה אני מביא את התוספת המוצעת בסעיף 10 לחוק, סעיף קטן (ב), האומר: "בסופו יבוא: (5) המבקש צו מעצר על קטין יפנה לשופט נוער; לא היה שופט נוער אותה שעה בבית-משפט בחוזם הרשות המקומית שבו מבוקש הצו, יכול שיתן את הצו שופט שאינו שופט נוער". חד וחלק.

האם מי שהציע את החוק לא היה צריך להביא בחשבון את טובת הנער? הלוא ההבדל בין שופט נוער לבין שופט רגיל הוא בכך ששופט נוער מופקד על חלק זה של עבריינים בהיותו מוכשר לכך, בהיותו בעל הכנה של הרקע לעבירות נוער. מאותה סיבה נקבעו הסעיפים, שופט נוער מחייב, כעת בקשת צו, לקיים את הכללים המתחייבים במקרה כזה. כגון: דין-חשבון מקצין מבחן, דין-חשבון מעובדת סוציאלית וכו'. שופט רגיל אינו בעיניינים במקרים אלה.

אדוני היתב-ראש, אם ניענה לדרישת מציע התיקון, נסייע בכך לפתיחת פרצה שאין מסוכן ממנה לגורל בני-נוער שמעודו שופט נוער מחייב את מבקשי צו המעצר בחיובים שונים. אם הוא מתכוון להיענות לבקשת הצו, תחילה יודא קיים מקום מעצר לנער קטין כזה, כי מעצרו בבית-מעצר לבוגרים פירושו הפקרת הנער ביד סוטי המין למיניהם.

חוברת א' ישיבה ט"ו

— ערעוריהן של סיעת חר"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת בדבר רצונה להחלי דין רציפות על הצעות חוק —

מדוע לא תגבה הממשלה יותר מס מכלל האזרחים כדי שמים יוכלו אל המשק בהר, אל המשק בהרי ירושלים, בהרי הגליל או בנגב או בערבה? מדוע לא ישתתפו בעלות הזאת כלל אזרחי ישראל? מדוע נוטל הכבדה זו רק על כתפי החקלאים? העלאה זו, מ-20% ל-30%, בנטל של קרן האיוון על החקלאים היא הכבדה על החקלאים בלבד ולא על כלל האזרחים בישראל. לכן גם התיקון הזה הוא גרוע ולא צודק.

על כן אני מציע לכנסת שלא לקבל את הצעת הממשלה להחלי את חוק הרציפות על תיקון מס' 7 לחוק המים.

הי"ר מ' כהן:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס, ואחריו — לאחרון הנואמים, חבר הכנסת נפתלי בלומנטל.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש שלא להחלי את דין תיקון הצעות חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ואני מבקש להעיר בעניין זה הערות מספר. לאמיתו של דבר, ההתנגדות שלי לחוק זה היא התנגדות סובסטיטיבית, אידיאולוגית וגם מעשית. החוק הזה הוא חוק פוליטי, הנובע באופן ישיר מן הפלטפורמה האידיאולוגית של הליכוד, המעוגנת בחילוקי-דעות היסטוריים בין תנועת העבודה לכוח העיקרי של הליכוד.

קופת-החולים, שבפועל אמורה להיות הקורבן העיקרי של החוק הזה, קופת-החולים הכללית, והדבר יתרחש בדיוק על-פי התהליך שתואר על-ידי חבר הכנסת צירלי ביטון, היא נכס תנועתי חברתי ממדרגה ראשונה של תנועת העבודה; היא האור הזורע של תנועת העבודה, שהגישה שירותים הומניים ושירותים קיימים אלמנטריים לכל עם ישראל, מעבר לגרעין של תנועת העבודה.

קופת-החולים היתה קופת-חולים שוויינית ראשונה בעולם, דמוקרטית, בתקופה שבמדינות אחרות היו קופות-חולים קטנות ונפרדות לכל איגוד מקצועי, על-פי יכולתו ורמתו של כל איגוד מקצועי. קופת-חולים, במסגרת האידיאולוגיה של כלליות ההסתדרות, יצרה מסגרת שוויינית וולונטרית, שהתפתחה והפכה הגורם העיקרי הנושא באחריות לבריאותו של כל העם.

העובדה שבמדינת ישראל יש הישגים נדידים בתחום תוחלת החיים, למרות כל תלאותינו במלחמות ובתאונות דרכים, למרות העובדה שהחקצו בכווננו הרבה עולים ובתוכם שארית הפלטה שבריאותם נפגעה קשות, ואנחנו צועדים בראש המדינות בתחום תוחלת החיים ואף בנושא של אי-תמותת תינוקות, מדברת בעד קופת-חולים. כנפוש הזה יש חלק מרכזי לקופת-החולים ואף לקופת-החולים האחרות. לקופת חולים לעובדים לאומיים, למכבי, ולרעיון של קופת-חולים. אבל בעיקרו של דבר זו קופת החולים הכללית.

בארצות שבהן אכן התקבלו חוקים בנוסח ששר הבריאות מציע התרחש תהליך של עידוד הרפואה הפרטית, אם כי באותן הארצות נקודת ההתחלה היתה אחרת. אצלנו נקודת ההתחלה היתה שוויינית. אני חושב שלמישהו צריך להיות אינטרס לסייע לתהליכים האלה.

אני רוצה לפנות כאן גם אל החברים מהליכוד. בהסתמך על הכרה יסודית של העם הבוחר, אני רוצה לומר משהו על העם הבוחר, ולא על העם הנבחר. הרבה שכירים ופועלים מצביעים בעד הליכוד. אני הייתי מאושר אם הם היו מצביעים כעד תנועתי, ובעניין זה הייתי מוכן אפילו לעשות חילופי מצביעים עם הליכוד. אבל זאת עובדה. ראש הממשלה מרכה לדבר על כך שיש לו מגמה להיטיב עם העם.

הי"ר מ' כהן:

תודה לחבר הכנסת צירלי ביטון. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמרי רון, ואחריו — לחבר הכנסת שבח וייס.

אמרי רון (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תיקון מס' 7 בחוק המים, שעליו מבקשת הממשלה להחלי את חוק הרציפות, הוא תיקון בן תיקונים, שכל אחד מהם גרוע מן השני. התיקון הראשון מציע החלה רטוראקטיבית של מחירי מים המאושרים על-ידי ועדת המים של הכנסת; השני מציע הכבדה בשיעור הנטל המוטל על החקלאים בקרן האיוון של מחירי המים.

אבל ברשותכם, מכיוון שבחוק מים עסקינו, הרשו נא לי להעיר הערה לפני שאתייחס לעניין התיקונים האלה. דומני כי יש להחיל היום רציפות על המוביל הארצי, שיהיה מוביל מים חיים וזכים, ועל האגם המתוק היחיד של מדינת ישראל, כי ימלא את תפקידו כמקור זך להשקית הארץ לשנים רבות.

לא יתכן מצב שבו רשות ממשלתית אחת לא יודעת מן השנייה; יד אחת מטרת ביוב, ויד אחרת מזרימה אותו לכינרת; יד אחת טוענת "כשר", והרשות האחרת טוענת "טרף". בוקה, מבוקה ומכולקה, ארצות אחרות, אילו היו תלויות כמונו במקור מים אחד ויחיד, חזקה עליהן שהיו מגדרות אותו ושומרות עליו מכל משמר מפני זיהום למיניה, ושומרות בכך על רציפות זו, החיונית כל כך לעתיד העם והארץ. על כן הכרחי שממשלת ישראל תפתור בהדרגה את בעיית זיהום הכינרת, עוד לפני שהיא מחילה את הרציפות על תיקון מס' 7 לחוק המים.

ועתה, חברי הכנסת, נשוב להצעות התיקון. מה אומר סעיף 115 לחוק המים, שאותו מבקשת הממשלה לבטל? הוא אומר, כי תעריפי המים, הנקבעים לאחר התייעצות עם מועצת המים ובאישור ועדת המים של הכנסת, ותקפים ביום פרסומם ברשומות — בטלים, כן מציעה הממשלה. ההסבר הוא, שמדי פעם בפעם מתעורר הצורך לפרסם תעריפים בתחולה רטוראקטיבית קצרת-טווח, וכך, בדיון אחר באחת מוועדות הכנסת היום הציעו חברים, בנושא רגיש מאוד הקשור עם שינוי תקנות הכורסה, שתהיה תחולה רטוראקטיבית על התקנה שהוועדה מתקינה; ואילו בעלי הפילוסופיה המהוללת הליברלית אמרו: לא יעבור, ייהרג ולא יעבור. אין תחולה רטוראקטיבית, ועמדתם זו נתקבלה. איני מבין כיצד יכולים אותם בעלי פילוסופיה לבוא ולהציע ולתמוך בהצעת חוק, שכל כוונתה להחיל רטוראקטיבית את מחירי המים, ולא כמקובל: ביום פרסום המחיר ברשומות.

אני יודע מה עומד מאחורי הצעה זו. יש ניסיון עם אחד מחברי הכנסת, מהסיעה הליברלית במקרה, שריכוז את ועדת המים, ודעתה של הממשלה לא היתה נוחה ממנו משום מה, ולכן, כדי למנוע "תרגילים" שונים בנושא מחירי המים, רוצה הממשלה, כאיפסא מסתברא, שוועדת המים תחליט על מחירי המים והתקנות יתפרסמו ברשומות, אך התחולה תהיה רטוראקטיבית.

ובכן, יש ועדת מים חדשה ולוועדת המים יש רכז, והוא מהקולאציה, וחזקה עליו שלא יחליט החלטות בניגוד להחלטת הממשלה. אני חושב שהתיקון שהממשלה מציעה הוא תיקון גרוע, וראוי שהכנסת לא תקבל את ההצעה להחלי עליו את חוק הרציפות.

ועתה לעניין קרן האיוון. התיקון השני, הקשור עם הכבדה נוספת על הנטל של החקלאים בקרן האיוון, העלאה מ-20% ל-30% הוא ביטוי לרצון הממשלה להטיל את הוצאות הפיתוח החקלאי, ובעיקר פיתוח ההשקיה, ההולך ומתרחב באזורי ההר ובאזורי השממה והמדבר, יותר ויותר על גבם של החקלאים ולא על גבם של כלל האזרחים.

— ערעויהן של סיעת חר"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת
בדבר רצונה להחיל דין רציפות על הצעות חוק —

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת וייס, אני מתנצל לפניך. מה אני יכול לעשות?

שבח וייס (המערך):

אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לנצל את הערת הכיניים שלך. אם החוק הזה יתממש כרוחו וכלשונו, תוך כמה שנים הוא יפגע ברמת הרפואה של הרבה אנשים שאתה זוכה לחמיכתם. אני מוכן להוכיח את זה באופן יותר מפורט, כי בעצם עכשיו אנחנו מנהלים דיון שהוא בעיקרו פרודורלי. יש לנו על כך ניסיון ממצה. הייתי שמח אם אתם, כיוזמתכם, הייתם מורידים אותו ומסתפקים באותם החלקים בחוק המקובלים על הכול והם הגיוניים ביותר, כמו תיאום משותף, תכנון משותף.

שר המשפטים מ' נסים:

למשל גבייה באמצעות הביטוח הלאומי. זה יחסוך הרבה מיליארדי לירות לטובת הרפואה.

שבח וייס (המערך):

אדוני שר המשפטים, בנושא הגבייה אמרתי משהו כשדנו בנושא הקודם, בעניין מינויו של סגן ראש הממשלה. אם במדינת ישראל היתה מתפתחת מגמה של איחוד כל הגבייה, היה לי קשה מאוד לעמוד מול השאלה שלך.

שר המשפטים מ' נסים:

תשאל את יורחם משל.

שבח וייס (המערך):

אני יודע בדיוק את עמדתו של מר משל, ואידיאולוגית אני מזדהה הודהות מלאה עם המגמות שהוא מייצג ושנבחר לייצג.

שר הפנים י' בורג:

עדיין לא איחדו את הגבייה של מס הכנסה וביטוח לאומי.

שבח וייס (המערך):

זה בדיוק מה שרציתי לומר. אתה רוצה להתחיל בקטע הזעיר ביותר, השולי ביותר, שיש לו גם תוצאות פוליטיות. אני חושב שזה לא הגון. אדרבא, הבה נשכח וננהיג שינוי מוחלט במינהל הציבורי בישראל בנושא הגבייה. הר זה קטע פעוט של כל זירת הכפילות של הגבייה. ואתה בעצמך יודע, אדוני שר המשפטים, שזה לא העיקר. פה יש ויכוח היסטורי בין שתי תורות, עקב השינויים שחלו בקרב המצביעים ועקב הניסיון שהצטבר, עקב העובדה שקופות-חולים הרחיבה את שעריה לכל הציבור ועקב העובדה שהליכוד נמצא בתוך ההסתדרות. הרי בעצם העובדה שהליכוד נמצא בתוך ההסתדרות הוא כאילו העניק לגיטימציה, אם כי הוא עושה זאת טיפין טיפין ובשליבים, להישגים העצומים שלה בתחום החברתי. אני חושב שאתם כיוזמתכם הייתם צריכים להסתפק באותן שאלות של תכנון ותיאום משותפים ומניעת כפילויות, ולהשאיר את הגופים האלה במסגרת הלגיטימית של הפלורליזם החברתי. אינני חושב שזה אפילו עומד בסתירה לצד הליברלי של האידיאולוגיה שלכם, אם כי גישתנו לנושא זה היא סוציאליסטית. פה יכול להיות מפגש.

לכן בכל התוקף האפשרי הייתי רוצה לגרום לכך, שלא רק שהרציפות לא תחול על זה, אלא שהחוק הזה לא יצליח, שתהליך החקיקה לא יצליח, אני מבקש, אם כן, שלא להחיל את הרציפות, כדי לסכן ולסכן וכדי להוריד אותו בסופו של דבר מסדר-היום.

היו"ר מ' כהן:

תודה רבה לחבר הכנסת וייס. רשות הדיבור לחבר הכנסת נפתלי בלומנטל, אחרון הנואמים.

נפתלי בלומנטל (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם סיעת המערך הנני מתכבד להציע שדין הרציפות לא יחול על הצעת חוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה), התשמ"א — 1981, וכתוצאה מכך גם על הצעת חוק לחיקון פקודת מס הכנסה (מס' 50), התשמ"א — 1981, הצעת חוק עידוד התעשייה (מס' 8), (חיקון מס' 8), התשמ"א — 1981, והצעת חוק מס שבח מקרקעין (חיקון מס' 9), התשמ"א — 1981. כל החוקים האלה נגזרים מהחוק למניעת מיסוי בתנאי אינפלציה.

החוק למיסוי בתנאי אינפלציה הוא מרכיב חשוב ויסודי במדיניות הכלכלית, והוא צריך לשרת את מטרות המדיניות הכלכלית. חוק זה, אם יהיה חוק נכון, יוכל להצמיד את כלכלת ישראל להישגים. אבל אם יתקבל חוק שאינו שלם ואינו מביא בחשבון את כל הנושאים, הוא יכול להיות אסון לכלכלת ישראל. באין לממשלה מדיניות כלכלית עקבית, לא יכולה להיות גם קונצפציה של מיסוי אינפלציוני. החוק צריך להבטיח שלא ייגבה מס מרווחים מדומים, והוא צריך למנוע שחיקה, שחיקה של הון, של אמצעי ייצור ושל רמת-חיים. וכאשר מדובר בחוק הזה בעיקר על הנושא של שחיקת ההון, אנחנו חייבים להביא בחשבון שיש להבדיל בין הון ספקולטיבי ובין הון פרודוקטיבי. צרני ובין חיסכון. הצעת חוק זו לא הביאה בחשבון בעיקר את הנושא של שמירת ההון היצרני, הפרודוקטיבי. הצעת החוק אינה מתחשבת דיה במשק היצרני, בתעשייה ובחקלאות. ומשק זה, אם יתקבל החוק המוצע, ישלם פשוט יותר מס מאשר שילם בשנים קודמות, מאשר שילם ב-1979 וב-1980. אותן חברות תשלמנה יותר. חוק זה מבטל הטבות שהיו למגורים יצרניים במשק, מבלי לתת להם פיצוי הולם. אבל אינני רוצה להיכנס לנושאים השונים של החוק, כי הדיגון בוודאי יכביד על כולנו.

הצעת החוק היתה מבוססת על המלצות ועדת גבאי. בינתיים נתבשרנו שחוק זה, המבוסס על ועדת גבאי, מסוכן מאוד ולא ייתן ליישם אותו. האוצר הטיל על ועדה בראשותו של מר נאורי לחקן את הצעת החוק הקודמת. והנה, כביכול במסגרת פישוט, שינה החוק בצורה מהותית לחלוטין. ומתוך בחינה יסודית ומדוקדקת אני יכול לומר, שההוצאות של הצעות ועדת גבאי נאותות רומות כלל וכלל להצעת החוק המוגשת, המבוססת על דוח ועדת גבאי. אם ניישם את שתי השיטות, נגיע לשינוי של מאות אחוזים במיסי שיוטל על החברות השונות.

אני די חרד, שמתוך אי-אכפתיות מסוימת, מתוך חוסר תשומת-לב לנושא כה רגיש וחשוב, ומתוך רצון לקבל את החוק בצורה מהירה, אנחנו ניכנס למבחן שלא נוכל לצאת ממנו. מדינות רבות, שגם בהן יש אינפלציה ניכרת, השתמשו רק בנקודות הקלה ספציפיות ומיוחדות, ולא ניסו להלבש מערכת שלמה של חוק שלם. הצעה זו, שהוגשה בכנסת הקודמת, היא מיושנת. צריך לחדש אותה.

לא אהיה שלם ונאמן עם עצמי אם לא אכניס אנקדוטה מסוימת בדברי ואשתמש בה גם לצורך הדיון בהצעה זו. מספרים על יהודי מפורסם בוורלנה שהיה כילי ולא אהב ללח נדבות. פעם נכנס קבצן לביתו וביקש נדבה. אמר לו היהודי: אתה הרי יודע שאנינו נותן נדבות. אמר לו הקבצן: אינני רוצה נדבה, אבל אולי אוכל לקבל משהו לאכול. אמר לו היהודי: "נעכטיגע לאקשן וועט ער עסן"? כלומר, האם תאכל אטריות מאתמול? הקבצן אמר: אוכל כל מה שתיתן לי. אם כך, אמר האיש, תצטרך לבוא מחר. מפני שהיום האטריות טריות. מדינת ישראל והכלכלה שלה צריכות חוק טרי. חוק שלם שיענה על הדרישות, ולא כמו שנאמר, "נעכטיגע לאקשן". תודה.

חברת א' ישיבה ט"ו

— ערעוריהן של סיעת חד"ש וסיעת המערך על הורעת הממשלה לכנסת
בדבר רצונה להחיל דין רציפות על הצעות חוק —

להצבעה. אני מעמיד להצבעה את ההצעה להחיל את דין
הרציפות על חוק יישוב סכסוכי עבודה (תיקון מס' 4).

דניאל רוזוליו (המערך):

נא לספור.

שושנה ארבל-אלמולינו (המערך):

נא למנות.

היו"ר מ' כהן:

בבקשה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להחיל דין רציפות

על הצעת חוק יישוב סכסוכי

עבודה (תיקון מס' 4). התשל"ח

— 44

— 1978

— 37

נגד

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק

יישוב סכסוכי עבודה (תיקון מס' 4).

התשל"ח — 1978, נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

אנחנו עוברים לחוק השני — חוק הנוער (שפיטה), ענישה

ודרכי טיפול (תיקון מס' 2). התש"ס — 1980.

ה צ ב ע

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק

הנוער (שפיטה), ענישה ודרכי טיפול (תיקון

מס' 2). התש"ס — 1980, נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

אנו עוברים להצבעה על חוק המקרקעין.

ה צ ב ע

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק

המקרקעין (הקניית זכויות לזרים).

התשמ"א — 1981, נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

אנו עוברים לחוק המים (תיקון מס' 7).

ה צ ב ע

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק

המים (תיקון מס' 7). התשמ"א — 1981.

נתקבלה.

אמרי רון (המערך):

אבקש למנות.

היו"ר מ' כהן:

הייתם יכולים לבקש קודם, לפני ההצבעה. אני ראייתי שיש

רוב בעד.

החוק הבא — חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

היו"ר מ' כהן:
תודה רבה לחבר הכנסת בלומנטל. אבקש משר המשפטים
להשיב על דברי הנואמים.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראש לכל אני מבקש,
לפי המנהג הטוב, לברך את חבר הכנסת בלומנטל על הופעתו
הראשונה על בימת הכנסת. זכינו לראות אישיות עם הופעה
תרבותית, אשר דבריו בנועם ובטעם. אף אם אין מסכימים להם,
הרי היו נסוכים בהם, כפי שאמרתי, נועם וידענות. ועל כן אני
מברך אותו, את האיש שצמח מן המסד של החברה
ההסתדרותית, המשק ההסתדרותי הגדול, עד שהגיע אל
הטפחות בהנהלת כור, יבורך, ואני מאחל לו שיתרום תרומה
גדולה לעבודת הכנסת.

כאשר להצעות החוק אשר סיעת רק"ח בכנסת ביקשה
להתנגד להחלת הרציפות עליהן — — —

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

סיעת חד"ש.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

אין חדש תחת השמש.

שר המשפטים מ' נסים:

הרי ידוע, לפחות לגבי שש מן ההצעות, שהן התקבלו
בכנסת הקודמת בהבנה כללית, ורק סיעת חד"ש התנגדה להן.
הוויכוח הוא בעיקר על שניים-שלושה חוקים שסיעת המערך
ביקשה היום להתנגד להם, והם: חוק המים, חוק
ביטוח בריאות ממלכתי וחוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי
אינפלציה).

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גם חוק הנוער, שעליו מערערת סיעת חד"ש.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, על נושאים אלה התנהל ויכוח נוקב
בכנסת הקודמת. הוויכוח הוכרע והכנסת העבירה לוועדות
שונות את ההצעות הללו לעיבוד לקראת הקריאה השנייה
והקריאה השלישית, וחזקה שהוועדה תוכל לדון בנושאים
הללו שוב, כי אין הדברים בגדר הלכה למשה מסיני. אני פונה
לחבר הכנסת אמרי רון כאשר להצעת חוק המים: אם יש סעיף
שצריך להעיר עליו, אפשר להעיר עליו בוועדה. הוא הדין, חבר
הכנסת בלומנטל, לגבי חוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי
אינפלציה). החוק הוגש לאחר שכמה שנים סבלו ציבורים
גדולים במשק הישראלי משחיקת הון, וצריך, אם כי לא
בחופזה, לזרז תהליכים הקשורים לחוק הזה. אם תבוא הצעה
שונה בוועדת הכספים של הכנסת מטעם הממשלה, או אם חבר
ועדת הכספים יוצא להציע הצעה שונה, בבקשה, אבל להציע
שלא נחיל את הרציפות על הצעת החוק — יש בזה משום
גרימת עוול. אפילו אם כמה מדברך צודקים — אני אינני
מקבל אותם — הרי שאתה יכול להשמיע אותם בוועדה. נדמה
לי שאתה חבר בוועדת הכספים, ואם יש עניין הקשור במשק
היצרני — אני חושב שהמשק היצרני אינו נפגע מהצעת החוק
— תציע את הצעתך. חשוב שנפעל במהירות כדי שהציבור
הגדול לא ייפגע כפי שהוא נפגע כיום. לגבי חוק ביטוח
בריאות: לא היה, אולי, בכנסת הקודמת ויכוח נוקב יותר ורציני
יותר, בנושאים החברתיים, מן הוויכוח שהיה בנושא זה.

אין טעם אפוא להשיב על ההערות שהושמעו, אפילו אם
היו חשובות, ואני מבקש, אדוני היושב-ראש, להצביע על
החלת הרציפות לגבי כל אחת מהצעות החוק הללו.

היו"ר מ' כהן:

תודה רבה לשר המשפטים. חברי הכנסת, אנו ניגשים

ו' בחשוון התשמ"ב (3 בנובמבר 1981)
— ערעוריהן של סיעת חר"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת
כדבר רצונה להחיל דין רציפות על הצעות חוק —

רענן נעים (המערך):
אני מבקש למנות.

היו"ר מ' כהן:
אני מבקש מחברי הכנסת רוני מילוא ורענן נעים למנות.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להחיל דין רציפות
על הצעת חוק ביטוח בריאות
ממלכתי, התשמ"א — 1981

43 —

נגד — 41

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק
ביטוח בריאות ממלכתי, התשמ"א — 1981,
נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

אנו עוברים לחוק הבא — חוק הבזק, התשמ"א — 1981.
מי בעד החלת דין הרציפות על חוק זה?

ה צ כ ע

בעד ההצעה להחיל דין רציפות
על הצעת חוק הבזק, התשמ"א

— רוב

1981 —

נגד — מיעוט

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק
הבזק, התשמ"א — 1981, נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

אנו עוברים לחוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 8).
התשמ"א — 1981. מי בעד החלת דין רציפות על חוק זה?

ה צ כ ע

בעד ההצעה להחיל דין רציפות
על הצעת חוק עידוד התעשייה
(מסים) (תיקון מס' 8), התשמ"א

— רוב

1981 —

נגד — מיעוט

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק
עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 8),
התשמ"א — 1981, נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

אנו עוברים לחוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 9).
התשמ"א — 1981. מי בעד החלת דין רציפות על חוק זה?

ה צ כ ע

בעד ההצעה להחיל דין רציפות
על הצעת חוק מס שבח מקרקעין
(תיקון מס' 9), התשמ"א — 1981

— רוב

נגד — מיעוט

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק מס
שבח מקרקעין (תיקון מס' 9),
התשמ"א — 1981, נתקבלה.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להחיל דין רציפות
על הצעת חוק הבזק (העברת
עובדים), התשמ"א — 1981

— רוב

נגד — מיעוט

ההצעה להחיל דין רציפות על הצעת חוק
הבזק (העברת עובדים), התשמ"א — 1981,
נתקבלה.

היו"ר מ' כהן:

אנו עוברים להצבעה על החלת דין רציפות על חוק מס
הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה). מי בעד?

ה צ כ ע

היו"ר מ' כהן:
הוחלט להחיל — — —

יעקב גיל (המערך):
לא, לא, צריך למנות.

היו"ר מ' כהן:
בבקשה, נחזור על ההצבעה. מי בעד?

חוברת א', ישיבה ט"ו, ו' בחשוון התשמ"ב (3 בנובמבר 1981)
— ערעוריהן של סיעת חד"ש וסיעת המערך על הודעת הממשלה לכנסת
בדבר רצונה להחיל דין רציפות על הצעות חוק —

היו"ר מ' כהן:

חברי הכנסת, הישיבה הבאה — — —

עקיבא גוף (הליכוד):
לוועדת הכנסת.

היו"ר מ' כהן:

נעביר את הצעת החוק לוועדת הכנסת, שהיא תחליט
לאיזו ועדה להעבירה, כפי שהיה בעבר.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, לא הוחלט לאיזו ועדה להעביר את
חוק ביטוח בריאות.

משה שחל (המערך):

סלח לי, אדוני היושב-ראש, אין הצעה אחרת משלי.

היו"ר מ' כהן:

יש ועדה.

היו"ר מ' כהן:

יש הצעה אחרת, אני מציע להעביר את הצעת החוק
לוועדת הכנסת, שהיא תחליט לאיזו ועדה להעבירה.

משה שחל (המערך):

אין ועדה. אני מבקש, עם כל הכבוד — היתה ועדה
מיוחדת שחולה להתקיים. אני מבקש להעביר את הצעת החוק
לוועדת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, הישיבה הבאה, אם ירצה ה', מחר, יום
רביעי, בשעה 11:00, ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:36.